

Б Р А Н И Ч

ОРГАН АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У БЕОГРАДУ

БРАНИЧ уређује одбор састављен од Владимира Св. Симића, Др. Видана О. Благојевића и Др. Радоја Ј. Вукчевића, адвоката

САДРЖАЈ:

чланци

- Питање просторија и особља Среског суда ва град Београд с обзиром на проширену стварну надлежност среских судова од Милана Ж. Живадиновића, адвоката — Београд 148
- Кажњавање злоставе по Југословенском кривичном законнику од Др. Тихомира Васиљевића, судије Окружног суда — Смедерево 153
- Трговачки обичаји по Закону о радњама од Ник. И. Гајића, члана Управе града Београда — Београд 158
- Ублажавање казне строгога затвора и затвора старијим малолетницима од Александра Р. Миловића, судије Окружног суда — Прилеп 165
- О надлежности извршења казне лишењем слободе мање од једне године од Милоша Ј. Кузмана, судије — Битољ . 169

Правна природа уговора о рему према нашој послератној јуриспруденцији од Петра Д. Коробаровића — Београд 171

СУДСКА ПРАКСА

- Из праксе Касационог суда у Новом Саду. — Пристанак женског лица, које није навршило 14 год. на извршење обљубе без утицаја је на дело из § 273. к.з. од Бранка Јевремовића, судије Апелационог суда у Новом Саду 179
- Сукоб међупокрајинских закона у погледу пословне способности удате жене, у недостатку специјалног закона о томе, има се расправити по прописима материјалног права, који важе на подручју жениног правног домицила од Тих. М. Ивановића, секретара Касационог суда у Београду 181

СТРАНО ПРАВОСУЂЕ

Од Милорада Аншоновића, адвоката 183

Уредништво Бранича налази се у Дечанској 13/II. Рукописи се невраћају. Прештампавање градива из часописа допуштено само са тачним означањем извора.

Бранич доноси: расправе и чланке којима је смер заштита интереса адвокатског реда и ширење професионалне свести, службена саопштења Адвокатских комора којима служи као званични орган, и расправе и чланке из свих области права и прати развој правног живота у земљи и иностранству.

Бранич излази крајем сваког месеца. — Годишња претплата за Бранич износи 120.— дин. За адвокате изван територије Београдске адвокатске коморе, адвокатске приправнике, судије и судијске приправнике годишња претплата износи 60.— дин. Поједини број 10.— дин.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

За решавање спорова око задржавања казне — пенала од стране државе због неизвршења уговора о року надлежни су редовни судови од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касац. суда у Београду 184
 Противу одлуке зборнога суда, којом се оглашава надлежним за пресуђење спорне ствари, нема места правном леку од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касац. суда у Београду 187
 Да ли се поништај права индустријске својине може тражити и после престанка његове важности? од *Љуб. Мирковића*, референта - правника Управе за инд. својину — Београд. 188
 На основу § 59. чин. зак. не може се добити звање, које почиње са 4. гр. 2. ст. од др. *Ананија В. Илића* 189

ИЗ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ 190
 ПРИКАЗИ 193
Victor G. Cadere, prof. Questions juridiques et diplomatiques roumaines, préface par *M. Henri Gapitant* 193
Константин В. Саватијевић, адвокат: Коментар Закона о јандармерији 195
Bochko K. Péritch, docteur en droit: Contribution en vue de l'elaboration d'un Code civile yougoslave 196
 Међународно приватно право од *Г. С. Страјша* и *П. Валиндаса* 197
 БЕЛЕШКЕ 197
 НЕКРОЛОЗИ 199
 САДРЖАЈ ПРАВНИХ ЧАСОПИСА 200
 ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТВА 202
 НОВЕ КЊИГЕ 204

С
 К
 А
 Б
 И
 Б
 Л
 И
 О
 Т
 Е
 К
 А

Милан Ж. Живадиновић, адвокат — Београд.

Питање просторија и особља Среског суда за град Београд с обзиром на проширену стварну надлежност Среских судова*)

По своме задатку садржаном у Закону о адвокатима, а и по начину како је схватила своју дужност, Адвокатска комора у Београду се од свога постанка увек живо интересовала за побољшање услова у погледу рада у судовима. Комора се, између осталог, стално занимала питањем смештаја судова и у више прилика, путем преставки и путем личних интервенција дејствовала да се у Београду подигне пространа зграда за смештај свих београдских судова. Према данашњем стању ствари изгледа да ће се и то питање повољно решити. За две до три године Београд ће добити дуго очекивану палату правде. С обзиром на низ прохујалих година потуцања београдских судова по приватним зградама, период од две до три године не би представљао тако дуго време да се баш сада, када је, најзад, дошло до те одлуке, сазива конференција и траже путеви и начини у вези са једним београдским судом, који такође треба да добије место у новој заједничкој судској згради. Међутим, питање смештаја Среског суда за град Београд тако је хитно и од такве је важности да императивно захтева радикално решење у најкраћем року. Истовремено са овим питањем мора се такође решити питање кредита у циљу обезбеђења довољног броја особља и најнужнијих потреба за рад овога суда.

Срески суд за град Београд под данашњим околностима не може више да ради. Он је тесан, претрпан и загушен. Задњи је час да се његова ситуација оцени према стварном стању и да се спрече тешке последице које ће, ако остане овакво стање, неминуно наступити.

Узроци који су изазвали ово стање сасвим су јасни. Пре свега зграда у којој се налази овај суд није зидана за смештај суда, те по распореду својих просторија не одговара његовим потребама. Али, у колико је ова зграда и могла послужити у прво време, јер је ипак пристојнија и боља од других у којима су смештени остали београдски судови, она је услед ступања на снагу низа нових закона и уредаба, који су у многим проширили надлежност Среских судова, постала потпуно недовољна.

*) Реферат поднет на конференцији одржаној у Адвокатској комори у Београду на дан 30. марта 1938. године.

Од 1931. год., када се Срески суд за град Београд уселио у Крунску ул. бр. 13, па до 1. јануара 1938. године ступили су на снагу, поред осталих закона и уредаба, и Закон о земљишним књигама, Закон о грађанском парничном поступку, Закон о ванпарничном поступку, и Уредба о ликвидацији земљорадничких дугова. Цитирали смо само најглавније производе новог законодавства, јер су и они довољни да покажу знатно проширен обим стварне надлежности среских судова. Дакле, закони се нижу, сваки од њих доноси нову надлежност, тражи нову поделу рада и организацију пословања, а просторије остају увек исте.¹⁾

Свима вама су познати поменути нови Закони и Уредбе и сви ви знате шта је по њима све стављено као ново у надлежност среских судова, али ми ћемо ипак, узгред, тек илустрације ради, поменути оне од најглавнијих.

Узмимо, напр. нови Закон о грађанском парничном поступку, који је ступио на снагу 1. јануара 1934. год. По том закону срески судови постали су надлежни за грађанске спорове до вредности 12.000.—дин. Док су по закону о устројству среских и окружних судова од 26. новембра 1930. год. били надлежни само за вредност до 5.000.—дин. Даље, по овоме закону срески судови су постали надлежни за отказ станова и решавање по приговорима на закључке о отказу; за решавање по споровима о очинству ванбрачног детета и обавезама које има по закону ванбрачни отац према матери и детету; за издавање платних налога по прописима мандантног, меничног и чековног поступка, када је вредност спора до 12.000.—динара, итд. итд.

Закон о судском ванпарничном поступку, који је ступио на снагу 26. јануара 1935. године, осим установљене делимичне надлежности среских судова за поништај исправа, није у многоме изменио обим њиховог рада. Али опширност овог закона и његова компликованост стварали су такође тешкоће среским судовима, јер је требало закон темељно проучити, увести нов начин рада, обучити особље, спремити формуларе итд.

Долази, затим, Закон о земљишним књигама и Закон о извршењу и обезбеђењу, који су на територији Касационог суда у Београду из основа променили: 1) систем доказа о својини на непокретним имањима, поступак у вези са преносом непокретних имања, стицањем хипотеке итд., и 2) систем извршења и обезбеђења. — Мала одељења, која су се називала интабулациона одељења, морала су, по сили закона, постати читави уреди, (земљишно-књижни суд—грунтовница), а целокупан посао око извршења и обезбеђења, који је, изузев доношења кратких решења о обезбеђењу од стране судова, био потпуно у надлежности управних власти, прешао је у пуном свом обиму у компетенцију среских судова.

Као што се види, нови закони нису само пребацивали нове надлежности на среске судове, већ су доносећи и потпуно нове

¹⁾ Истина, пре две године од прилике, суду је у истој згради стављено на расположење још неколико соба, али прилаз за те собе тако је незгодан, а саме собе потпуно тесне, замрачене и без ваздуха, да је, управо, штета, што су се ова одељења наша у истој згради, јер би се иначе морало још много раније звонити на узбуну.

www.ubn.rs институције, среским судовима стављали у задатак, да у исто време поставе темеље за тачно и исправно спровођење нових закона.

За овакве тешке задатке требало је припремити судије, требало је припремити судске приправнике и остало особље, најзад, требало је припремити довољно кредита. Да ли се сме очекивати и са каквим правом од судија, који су за све време и без престанка били на својим редовним дужностима, да темељно проучавају нове законе да се аутоматски, ступањем нових закона на снагу, спреме за њихово стриктно спровођење. Није ли овде требало благовремено издвојити извештан број судија, судских приправника и осталог особља и помоћу одржавања курсева омогућити тачнију примену закона приликом њиховог ступања у живот? Зар није било за препоруку да се пре доношења нових закона, или бар пре одлучивања о датуму њиховог увођења у живот, изврши с једне стране преглед свих судова у земљи и оцени да ли судске зграде, с обзиром на број просторија, могу да приме нова одељења предвиђена новим законом и да се, с друге стране, изврши ревизија по свима судовима и тим путем установи колико је и која врста особља потребна да се нове надлежности среских судова могу успешно да обављају? Најзад, зар се смело пропустити и овом приликом давно очекивано решење по питању регулисања плата и припадности судија и осталог судског особља, када им се стављају у дужност тако деликатни задаци да поставе основе за исправно функционисање нових, већ ома сложених и компликованих закона?

Број питања овим се не исцрпљује, напротив, у вези са ступањем на снагу нових закона, могло би се поставити још низ других, али све то је без дејства, јер и по онима које смо већ поставили и која би се могла још изложити, одговори су свима познати. Чињеница је да су нови закони донети, а да је у погледу судија, осталог особља, судских зграда и кредита остало све по старом.

Све ово указује, несумњиво, да је ситуација тешка код свих судова у земљи, а специјално код оних среских судова који су овако изненада, за кратко време добили низ нових задатака у својој надлежности. Међутим, посебан положај среског суда за град Београд и постављени циљ данашње конференције, упућују нас да се у даљем излагању задржимо на њему и да првенствено тражимо њему лека.

*

У § 5. Закона о уређењу редовних судова за Краљевину Југославију од 18. јануара 1929. год. предвиђено је да се законом може према потреби у градовима са већим бројем становника установити и више од једног среског суда и с друге стране да се може установити један срески суд за два мања среза, као и више среских судова на подручју једнога среза.

По закону о устројству среских и окружних судова од 26. новембра 1930. год. на територији предкумановске Краљевине Србије установљено је 77 среских судова. По правилу сваки управни срез, добио је свој срески суд, а учињен је само изузетак у 8 случајева где је установљен један срески суд за по два среза. Град Београд је такође цењен као један срез и по истом закону добио

је један срески суд.

Као што се види не постоји ниједан случај да је у једном срезу образовано два или више среских судова. То није учињено ни за Београд.

Упоређујући број судова са бројем становника у Моравској бановини, констатовали смо да ова бановина има 38 среских судова на 1,452.967 становника, што значи да постоји један срески суд на 38,245 становника.²⁾

Београд има сада око 300.000 становника, а свега један срески суд.

Изнели смо ово као пример, не ради тога да би констатовали да Моравска бановина има много среских судова, већ да покажемо како се није благовремено водило рачуна да се коришћењем § 5 Закона о устројству редовних судова правилније реши питање броја среских судова у Београду.

Када је већ реч о односу броја среских судова према броју становника, од интереса је да укратко изложимо како је ово питање решено у Бечу, колевци свих наших поратних закона из области правосуђа.

На својих 2,000.000 становника, Беч има 15 среских судова и то 12 судова, распоређених по квартовима, за решавање по грађанским споровима и осталим предметима који нису стављени у надлежност других посебних среских судова и 3 суда, која су смештена у палати правде са специјалним и подвојеним надлежностима: а) за кривичне спорове; б) за извршења, и в) за трговачке послове. Судови распоређени по квартовима имају месну надлежност за одређену територију, а они који се налазе у палати правде надлежни су за означени делокруг послова за целу територију Беча.

Свесни свих тешкоћа које треба савладати да би се донео нов закон о установљењу већег броја среских судова у Београду, ми не можемо, с обзиром на хитност коју захтева решење питања Среског суда за град Београд, данас пледирати за образовање већег броја среских судова у Београду. Остављајући то питање за доцније време када се буде подигла палата правде, ми сада тражимо и с правом захтевамо да постојећи срески суд за град Београд добије другу зграду са довољним бројем употребљивих просторија, или да се узме још једна зграда под закуп у близини, где би била смештена извесна његова одељења.

Из досадашњег излагања потпуно је јасно да је самом новом надлежношћу онемогућено да овај суд правилно отправља своје послове у оним просторијама, које је и пре тога имао нарочито када се зна да те просторије никада нису биле прешироке. Ипак, за оне које је тешко убедити, изнећемо укратко данашњу слику овога суда, а истовремено, у главним цртама, преглед њиховог рада у току прошле године и финансијски ефекат у вези наплате такса за државу преко овога суда.

Промет у Крунској улици бр. 13 почиње још пре одређеног сата за почетак рада, а једва се заврши изласком чиновништва. Улаз и ходници стално су препуни и загушљиви. Собе у којима

²⁾ Узели смо на пример Моравску бановину, пошто је то једина Бановина која се са целокупним својим подручјем налази на територији предкумановске Краљевине Србије.

раде судије већином су тескобне. То не смета, међутим, да се у свакој од њих, уз ормар или полицу са предметима у току, налази облигатно бар један приправник, а врло често и један или два званичника. У тим собама, уз непрекидан долазак и одлазак странака које свраћају да се информишу за своју ствар, обављају се расправе и претреси, ту судија проучава предмете и изриче пресуде. Одељење за земљишне књиге, које обухвата 7 катарских општина, претрпано је књигама, списима и чиновницима. У судској писарници недовољно места и мали број ормара те се акта налазе на столовима, а не ретко и на поду. Рачуноводство је смештено у једном тескобном одељењу, које гледа на двориште. У једном буџаку потврђују се уговори које цео Београд закључи преко целе године. Адвокатска соба, која се само тако називала, а служила је у последње време више позиварима и момцима, морала је бити жртвована за потребе масеног одељења. Намештај из те собе, који је комора набавила, узет је за судско особље, пошто суд нема довољно столица и столица. Жртвована је и библиотека у којој су у прво време судије држале конференције у циљу успешнијег рада у суду. У тој соби се сада налази један судија, три приправника и један званичник. За меничне протесте резервисана је само једна соба. Ту се свакодневно сручи маса меница које шаљу 70 београдских банака и безброј приватних зајмодавца.

Ето једне само бледе слике Среског суда за град Београд, а ево с друге стране обим његовог пословања у току само једне године.

Појединачно, уписници у Среском суду за град Београд од 1. јануара 1937. год. 31. децембра 1937 године показују ово стање:

Менични спорови	Уписник	Мен.	8.678
Редовни спорови	"	П.	7.915
Откази, уверења, преписи и сл.			
(отказа око 8.000)	"	Р.	10.065
Правна помоћ	"	Пом.	14.290
Кривице	"	Кис.	4.638
Кривице млађ. малолетника	"	Кпсм.	153
Разно кривична (правна помоћ)	"	Крс.	3.843
Земљ. књижни уписи	"	Дн.	10.978
Разно-земљ. књ.	"	Рз.	1.800
Наруџбенице (изводи)	"	Нар.	6.263
Одељење за оверу	"	Ов. бр.	10.050
Забране	"	Сп. бр.	13.412
Масено одељење	"	Обр.	3.400
Старатељство	"	С.	890
Одузимање својевласти	"	Ос.	1.031

Дакле само у току једне године примљено је око 100.000 предмета и то рачунајући по ново установљеном начину вођења предмета. Да су још у важности ранији деловодни протоколи било би сигурно преко пола милиона бројева. Горњој цифри треба додати и 10.534 издатих протеста у току 1937 год.

А што се тиче фиска, држава је преко овога суда само у току 1937 године наплатила на име такса око 37.000.000 динара. Општина односно градско поглаварство примило је преко овога суда у 1937. год. само на име 1% преносне таксе Дин. 3,536.607.

Да завршимо:

Повод за данашњу конференцију је ступање на снагу Закона о обезбеђењу и извршењу којим је знатно проширена надлежност Среског суда за град Београд.

Познато је, а и данас смо видели под каквим условима и околностима је овај суд радио док није дошао овај закон.

Стари закон о извршењу, односно део Закона о грађанском судском поступку који се односи на ту материју, био је несравњено једноставнији, па ипак за обављање послова око извршења, Управа града имала је читаво одељење које и данас, када ово одељење ликвидира, располаже са 12 особа. Срески суд за град Београд требало би, с обзиром на сложен поступак новог закона да има још већи број одељења. Али како да их створи? Немајући другога излаза, када је овај закон ступио у живот, старешина је судску писарницу свео од две на једну собу, и у другој, већој образовао одељење за извршења и обезбеђења. Већи део аката из писарнице упутио је судијама у њихова одељења, односно собе, а предмети извршења и обезбеђења преносе се из одељења до собе надлежног судије. И тако се, за сада, некако отаљавају послови, захваљујући само пожртвованости старешине суда, судија, судских приправника и судског особља. Али, да ли то може дуго да траје? Већ до половине марта ове године има близу 2,700 предмета а биће их све више. Питамо се где ће се одржавати дражбена рочишта, деобне расправе, и друге радње извршног поступка када почне посао у пуном јеку? Питамо се како ће она мала соба рачуновође примити сличне јемчевине, куповине и т. сл.? Где ће се водити књиге, а где ће се чувати менице и остале исправе од вредности?

Озбиљна опасност постоји у вези са одељењем за земљишне књиге. Територија Београда је огромна, број становника се стално повећава. Промет куповине и продаје је велик. Све се то осећа у овом одељењу и зато је оно у непрекидном промету и стално претрпано. Поред тога по Закону о земљишним књигама ово одељење је чувар исправа о сопствености свих непокретних имања у Београду. Поставља се питање, да ли под изложеним околностима, сопственици непокретних имања могу рачунати на исту сигурност као у времену када су сами у својим рукама држали тапије од својих имања.

Једнога дана кад настане хаос, а он ће наступити у најскоријој будућности, онда ће се схватити проблем у свој својој тежини, али биће доцкан.

Када се меродавни у своје време нису интересовали да уз политику изједначења законодавства, са истога извора одакле су црпели све ове законе, прибаве и обавештења под којим условима се ти закони спроводе у земљи њихових кодификатора, онда нека бар сада у последњем минуту увиде сву тежину свог поступка и нека нађу пута и начина да се, док још има времена, спречи, крај свих модерних закона неминовна катастрофа.

Ми пледирамо за једну резолуцију којом би се умолила Адвокатска комора у Београду да енергично захтева: 1) хитно образовање комисије са задатком да испита потребе среског суда за град Београд, и 2) хитно осигурање кредита да би се одмах

по пријему комисијског извештаја, приступило спровођењу комисијског налаза.

www.unil.net Не заборавимо да Закон о извршењу и обезбеђењу пружа још један нов извор прихода државној благајни, јер се више извршења не могу тражити актом са 10.— дин. таксе, већ се и овде нижу тарифни бројеви Закона о судским таксама према вредности траженог извршења.³⁾

Др. Тихомир Васиљевић, судија Окружног суда — Смедерево.

КАЖЊАВАЊЕ ЗЛОСТАВЕ ПО ЈУГОСЛОВЕНСКОМ КРИВИЧНОМ ЗАКОНИКУ

I. Од ступања на снагу кривичног законика раздваја нас скоро једна деценија, па ипак извесан број питања од већег практичког значаја стоји отворен и пракса према њима нема један одређен став. То нарочито важи за спорна питања код кривичних дела која долазе у надлежност средских судова. Једини виши суд који разматра одлуке средских судова је окружни суд. Често ни он сам нема одређено мишљење о спорним начелним питањима, или што је још горе, сваки окружни суд има своје различито гледиште. Тако рад ових судова на стварању једнообразне праксе има минималан значај. Неки општи закључци из њихове праксе не могу се извести. Могућност да спорна питања код ове врсте дела буду предмет разматрања пред апелационим одн. касационим судом, је мала. То би могло да буде у случају стицаја кривичних дела, када окружни суд поред дела из његове надлежности, суди и дела из надлежности средског суда. Тада би и највиши судови били у могућности да се изјасне по питањима материалног права која интересују средски суд. Но и у тим случајевима до овога не долази. Сва пажња суда и странака усредсређена је на теже дело, и спорног питања не дотичу се ни странке у правним лековима ни суд у својој одлуци и оно не добија своје решење. Постављањем захтева за заштиту закона касационом суду, та би се питања могла расправити. Државна тужиоштва међутим нерадо достављају спорне случајеве вишем држ. тужиоштву, а од овога само мали број доспева до врховног држ. тужиоца. По нашем мишљењу то бива због тога што државни тужилац страхује да не окрњи своју репутацију доброг правника, залажући се у једном спорном случају за тезу која на крају може да се покаже као неоснована.

Једно од тих стално отворених питања је и питање: да ли је злостава инкриминисана садањим кривичним закоником, и ако јесте у коме његовом пропису. Одмах морамо да напоменемо да питање није безначајно. Злостава није ни мало ретко кривично дело. Из саме теориске дефиниције злоставе („поремећење телесног благостања или проузроковање телесног нерасположења“), види се да су њени облици врло разноврсни. Ту долазе: гурање, шамарање, батинање, чупање, излагање топлоти и хладноћи, глади, жеђи, поливање, пљување, насилно опијање и

³⁾ Види реферат о конференцији у белешци у овом броју Бранича где је објављена и резолуција том приликом донета.

у опште гоњење на неугодна пића, хипнотисање, хлороформање итд. Када се узме у обзир да телесно благостање може бити поремећено и психичким и физичким средствима, и непосредним телесним додиром и посредно, онда је јасно колики је обим овога кривичног дела. У свим тим случајевима телесни интегритет и здравље оштећеног остају неповређени, али је несумњиво повређено његово телесно благостање, односно проузроковано телесно нерасположење. Код оволиког обима и значаја злоставе изгледа на први поглед чудно да се напред истакнуто питање може поставити. Питање се ипак поставило, и узрок томе као и узрок свих тешкоћа које из овога питања проишлазе, долази отуда, што кривични законик злоставу као такву у опште изрично, као дело за себе, нигде не инкриминише. У кривичном законнику реч злоставе се помиње само на два места: у §-у 128. к. з. узред када је реч о противстајању, и у §-у 294. к. з. где је реч о једној нарочитој врсти злоставе, злостави деце од стране оних којима су поверена. Најзад у §-у 185. к. з. стварно је реч о једној врсти злоставе, али се сам тај израз не употребљава. Ослањајући се на то, а имајући у виду свакако чињеницу да је српски кривични законик (гл. XIX §§ 173—179) и ако под општим насловом „О повреди тела“ у сваком поједином пропису поред повреде тела спомињао и злоставу, по некад чак њу на првом месту, а осим тога у § 179. кз. имао и посебан пропис о њој — пракса је по ступању на снагу новог кривичног законика скоро једнодушно узела да се злоставе не може казнити по прописима који говоре о повреди тела. За већину људи од праксе то је била полазна тачка коју су примали без дискусије, па одмах прелазили само на расправу даљег питања: да ли се злоставе кажњава по ком другом пропису кривичног законика ван оних који говоре о кажњавању телесних повреда, или се уопште не кажњава, или се најзад кажњава али не као преступ, већ само као иступ.

II. С обзиром на велики практични значај злоставе, пракса је у већини случајева стајала на гледишту да се злоставе не може оставити некажњеном. Ипак постоји један извесан број случајева где су судови били супротног мишљења и доносили ослобађајуће пресуде и онда када је по нахођењу самога суда несумњиво било утврђено да злоставе постоји. На пр. оштећеник је тучен, али повреде нису могле бити лекарски утврђене, било услед тога што су протеком времена ишчезле, било због тога што је и поред злоставе трагова на телу није остало. И поред утврђеног злостављања изрицана је ослобађајућа пресуда. То је значило да суд поред неисправног гледишта да се телесна повреда може доказати само лекарским утврђењем, стоји и на даљем погрешном гледишту, да када телесне повреде (у смислу нарушења интегритета тела) нема, макар да злоставе постоји, не може бити ни казне, а то се своди у крајњој линији на мишљење да злоставе у опште није кривично дело. О таквим пресудама писано је и у стручној штампи,¹⁾ а наилазимо на њих и при читању дневних листова.

¹⁾ Радован Милетић: „Из судске праксе“—„Правосуђе“ 1934. стр. 383.

Свакако да је то мишљење неприхватљиво. Злостава коју је кажњавао још српски кривични законик од 1860. г., која претставља једно озбиљно и свуда кажњиво дело, не може се сматрати некажњивом по Југословенском кривичном законнику, који кажњава и безначајна дела угрожавања сигурности (§§ 246. и 247. кз.) т.ј. даје много ширу правну заштиту од Српског крив. законика. Не може се дакле узети да злостава није никако кажњива у нашем кр. законнику. Кривични законик иначе не би имао никакве логике. Озбиљно постављено питање може само да гласи не да ли ће се казнити злостава, већ како ће се казнити тј. по коме од постојећих прописа.

III. На самом почетку треба истаћи да би се ипак дала замислити једна могућност да кривични законик злоставу не инкриминише и да се све опет слаже са добром логиком. То би био случај када би постојало иступно законодавство које би обухватало и кажњавало све случајеве наведене напред под I. Тада би се дало замислити потпуно брисање злостава из кривичног законика тј. из реда престапа. Не да се замислити да злостава не буде уопште кажњива, да буде кажњива само као иступ да се замислити. Због тога се пре сваког решења мора погледати наше иступно законодавство. Ако се то учини онда се види да наш пројекат закона о иступима који једино може да дође у обзир, јер је намењен да се са садашњим кривичним закоником допуњује у погледу репресије — не пружа заштиту правним добрима нападнутим кривичним делом злоставе. Пројекат предвиђа један једини и то најблажи случај злостава. Он прописује казну за онога „ко на другога насрне или га ћуши али без намере да га увреди или да га повреди“ (гл. X раздео I § 143.) пропис који одговара §-у 357. срп. к. зак. Према томе ако се злостава не би могла да казни преступно, она би с обзиром на овакве иступне прописе по правилу остала некажњеном. Раније смо већ рекли да се то не може прихватити, а још мање би се могло схватити да законодавац кажњава иступно једну најблажу врсту злоставе, а никако све остале, далеко теже њене облике. То нас поред раније добијеног закључка да се злостава мора казнити упућује на даљи закључак да се пропис о кажњавању злоставе мора тражити међу преступним прописима кривичног законика. Као што је речено, пракса због ћутања закона одлучно заузима становиште да се злостава, за разлику од стања које је постојало за време важења српског кр. законика не може више подводити под прописе о телесној повреди. Остављајући због тога прописе о телесној повреди по страни, пракса је најчешће кажњавала злоставу подводећи је под прописе кр. законика о увреди (§ 297. к. з.) или под прописе о принуди (§ 242. к. з.). Размотрићемо колико је то правилно.

IV. Кажњавање злоставе по прописима који говоре о увреди је немогуће. Увреда делом (реална увреда) може се, природно, извршити и телесним повредама и злоставама, но свака злостава не проузрокује у исто време и увреду, а ако је проузрокује онда постоји идеални стицај између ње и увреде.²⁾ Да свака злоста-

²⁾ Т. Живановић: Увреда и клевета, стр. 26, изд. 1927. г.

ва не мора садржати увреду јасно је чим се погледа дефиниција увреде. Увреда је изјава којом се према схватању публике изражава омаловажавање једног одређеног лица од стране изјављивача, и која је сазната од неког. Ако неко држи човека више дана гладног, тиме га ни мало не омаловажава у очима публике, али му проузрокује телесно нерасположење. Исто је тако и са обарањем на земљу, чупањем, гажењем. Те радње управљене очигледно на проузроковање телесног нерасположења, изазивају код публике само жаљење због тега и болова које повређеник трпи, никако омаловажавање. Најтежи случајеви злоставе немају са увредом ничег заједничког, а некад чак нису ни у идеалном стицају са њом, па би према томе питање њиховог кажњавања и поред прописа о увреди остало отворено. У колико је злостава у идеалном стицају са увредом, она није апсорбована увредом. Она је опет самостално кривично дело за које се мора знати по коме се пропису казни да би се применио онај законски пропис који прописује најстрожију казну (§ 61). Казни за увреду занемарајући потпуно злоставу која је са њом у идеалном стицају, значи прећи ћутке преко једног дела које није конзумирано другим, и нешто што постоји сматрати као да не постоји. Изрицање пресуде и без приватне тужбе од многих средских судова и ако је пријава поднета за телесну повреду (без лекарског уверења о повредама) или за злоставу, и поред тога што елементи увреде не стоје, јер код публике није створен ути-сак омаловажавања, кроз је погрешно.

V. Више може да се дискутује питање може ли се злостава подвести под прописе који говоре о принуди. Да тако треба поступити опште је усвојено од оних који налазе да се злостава не може казнити као телесна повреда а да ипак не треба да остане некажњена. И збиља ако се прихвати да данашњи кривични законик не сматра злоставу врстом телесне повреде, онда се тако и мора поступити.

Принуда (§ 242. к.з.) се састоји у принуђавању силом или претњом, злочинством или преступом кога да чини, не чини или трпи, чиме се вређа које његово право. Пре но што би даље наставили, ваља да нагласимо да је принуда кр. дело комплеторног карактера. Свако се кривично дело састоји у томе да оштећеник трпи нешто што није дужан да трпи, али су та дела предвиђена као особена и због тога не представљају принуду. Принуда се кажњава као дело за себе само онда када не представља средство за извршење кога другог кривичног дела већ предвиђеног у кривичном закону. ³⁾ Због тога је у науци и било врло спорно да ли једно овакво дело треба инкриминисати када законодавац инкриминишући поједина кривична дела у ствари инкриминише случајеве кажњиве принуде. Бојало се да се овим обим кажњивог неправга сувише не прошири. Наш се пројекат ипак одлучио за инкриминисање принуде, јер како у мотивима вели стоји и то да појединим прописима казненог законика којима су обухваћени случајеви где се принуда јавља као средство за извршење каквог другог кривичног дела, нису исцрпљени

³⁾ Мотиви кр. зак. од 1910. г. стр. 197; Мотиви кр. зак. из 1922. год. стр. 10.

сви случајеви принуде и да збиља има и таквих случајева, који се не могу подвести ни под један од ових прописа а ипак не треба да остану некажњени“ (Мотиви 1910. г. страна 499.).

Према оваквом схватању редактора нашег кр. законика, пропис о принуди само би се тако имао применити на злоставу ако се она збиља, као што пракса узима, не би могла подвести под прописе о телесној повреди. Одговарајући у следећем ставу на питање може ли се злостава подвести под прописе који говоре о телесној повреди, ми ћемо посредно одговорити и на питање: може ли се злостава казнити по прописима који говоре о принуди.

VI. Треба испитати да ли постоје тако несавладљиве сметње, као што пракса узима, да се злостава подведе под појам телесне повреде. Практика се ту позива на околност да законодавац уз кажњавање телесне повреде нигде не спомиње злоставу, и ако је у српском кр. законнику спомињао, и поред тога што се из данашњег кривичног законика види да он за тај појам и израз зна. Од значаја је да се сазна: а) Због чега је законодавац тај израз избацио. б) Да ли то избацивање има оно значење које му пракса придаје.

Изостављање израза „злостава“ поред телесне повреде доследно се спроводи још од пројекта српског кр. зак. од 1910. г. И тај пројекат, и онај од 1922. г., у мотивима објашњавају да под повредом тела разумеју како повреду спољњег телесног интегритета тако и повреду здравља, па мотиви из 1910. г. настављају „Законски прописи пројекта ове главе редиговани су у томе правцу, напуштајући уобичајену ранију терминологију ових кривичних дела као повреду тела, разликовану од злоставе, и оно чисто рачунско разликовање повреде у тешку и лаку или још у средњу по броју дана“.⁴⁾

Израз „злостава“ избачен је дакле из кр. законика једино у циљу упрошћавања терминологије, и то избацивање не може да има никакав даљи значај.

Али и када тога објашњења не би било, не постоји никаква сметња у данашњем тексту кривичног законика да се пропис о телесној повреди не примени на злоставу. Законодавац не даје дефиницију телесне повреде (као што не даје на пр. ни дефиницију увреде и многих других кривичних дела). У таквом случају мора се узети теориска дефиниција телесне повреде.⁵⁾ По њој злостава улази у појам телесне повреде. Т. Живановић дефинише телесну повреду као родни појам као: „напад на телесно стање другог“. Ту телесну повреду као род (genus) чине: телесна повреда у ужем смислу и злостав. Телесна повреда у ужем смислу је нарушење телесног интегритета или нарушење физичког или психичког здравља. Злостава је нарушење телесног благостања или проузроковање телесног нерасположења, (без последица по интегритет и здравље).⁶⁾ По Франковој дефиницији телесну по-

⁴⁾ Стр. 105.

⁵⁾ Шитловић-Франк: Казнено право — Посебни део I стр. 90 — Загреб 1934. г.

⁶⁾ Т. Живановић: Основи Кр. Права — Посебни део I књ. стр. 39—41 и 44—Београд.

вреду чине: телесно повређење или нарушење здравља. Из тога како он схвата ова два појма не би било искључено да се злостава подведе под појам телесне повреде у ширем смислу. То се најбоље види из његовог излагања о лакој телесној повреди где вели: „Закон претпоставља појам лаке повреде као познат. Законски појам повреде лаке природе поклапаће се стога са појмом ове повреде како га познаје обичан живот... У главном радиће се о грубом поступању према тјелу или здрављу другог. Оквир унутар кога се креће појам лаке повреде одређен је према горе тешком повредом, а према доле повредом части.“⁷⁾

Када теорија тако узима, а кривични законик не прописује о злостави ништа, па према томе ни ништа друкчије, мора се узети да злостава улази у појам телесне повреде, и да пошто не испуњава услове који се траже за остале врсте, улази у лаку повреду тела из §-а 181.-I. к. з. Да све злоставе долазе у лаку повреду тела изрично тврди Т. Живановић (Посебни део стр. 51. изд. 1937.). Никаква сметња не може бити у томе што законодавац злоставу изрично не помиње крај телесне повреде. Због чега је не помиње видели смо горе. Осим тога, ако би још за злоставу могло да буде сумње, никакве сумње нема да у телесну повреду поред нарушења интегритета улазе и повреде здравља. Законодавац међутим нарушење здравља помиње само у § 178. к. з. и даље нигде, премда је јасно да оно улази у појам и свих осталих телесних повреда у прописима закона који следују овоме. Ако би се држали само слова закона, као што се пракса у питању злоставе држи, онда би из појма телесне повреде морали да искључимо (сем §-а 178. к. з.) поред злоставе и све повреде које се састоје у оштећењу здравља, а то никоме у пракси не пада на памет.

Према томе наш је закључак следећи:

- 1.) Злостава улази у појам лаке телесне повреде из §-а 181.-I. к. з. и по томе пропису има се казнити.
- 2.) Злостава према околностима случаја може бити у идеалном стицају са кривичним делом увреде и тада се има применити § 61. к. з., али свака злостава не мора да буде у таквом стицају, најмање пак злостава може да буде конзумирана увредом.
- 3.) Злостава као посебно кривично дело (врста лаке телесне повреде) не може бити подвођена и кажњавана по пропису §-а 242. кр. зак., јер је тај пропис комплеторног карактера и важи за оне случајеве кажњиве принуде који нису предвиђени као особена дела.

Ник. И. Гајић, члан Управе града Београда — Београд.

Трговачки обичаји по Закону о радњама

Закон о радњама обухвата скоро целокупну нашу привредну делатност. Њиме је у основи регулисана и каналисана свака делатност, почев од уличног крпаца ципела до највећих творница;

⁷⁾ Франк-Шиловићево: цит. дело стр. 103 (V. и стр. 90).

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNIL

почев од уличног продавца ситних ствари — торбара, до великих магазина. У колико Закон није успео да у детаљима регулише коју од материја које каиалишу поједине привредне делатности, он је оставио да их ресорно министарство т.ј. Мин. трг. и индустрије, у споразуму са Министарствима у чији делокруг дотична делатност задире — регулише, а у колико није стигао да пенализира све прекршаје противне његовим прописима, оставио је да се то учини путем уредаба — § 403 З. р.

Тако је § 23 З. р. који побраја врсте заната, употпуњен Правилником о поступку код оснивања удружења трговаца и занатлија, који је (правилник) донет на основи овлашћења у § 430 З. р., као и уредбом о сродним занатима став 2. § 31. З. р., и другим.

Међутим за трговца, у смислу прописа § 140. З. р. још није утврђено, са којим предметима (којом робом) могу трговци појединих струка да тргују, према трговачким обичајима, нити је утврђен списак трговачких струка.

С обзиром на то, да је трговина врло разграната, и да између многих трговачких струка још није извршено разграничење, услед чега се и појављују врло чести сукоби између принудних удружења, и појединаца-трговаца оптужених за прекорачење обима рада, ово би питање ваљало решити.

Услед разних поремећаја изазваних минулим ратовима, као и услед велике тражње за једним предметима, и велике понуде са другим предметима, настала је била велика преоријентација послова, те су се предмети појединих трговачких струка толико измешали, да се већ на први поглед види, да су они далеко од тога да буду сродни, и да поједине трговачке радње тргују са таквом робом, која не спада у предмете једне трговачке струке. Овоме је ишла на руку и околност, што се баш у том, и таквом времену, радило на унификацији законодавства, и организовању институција за његово спровођење, као што је Закон о радњама са принудним удружењима и осталим форумима, те је не само и контрола непотпуна била, већ ни пракса за примену законодавства која обухвата радно право, још није била израђена, а можда то још и данас није потпуно.

Као пример само, наводимо случај са радњама млечних производа.

Ове радње пре рата, носиле су а по негде и сада, носе назив здрављака.

То би требало да значи, да се ту продају јестива и пића која су посве дијеталног карактера, односно лакша храна и безалкохолна пића: млеко, сир, скоруп, мед, јогурт, јаја, чај ит.д.

Међутим у Београду се данас, — а за све ово поратно време — продаје у тим радњама, и то у свима без изузетка, поред напред побројаних артикала још и шунка, кобасице, пршута (свињска и говеђа), сланина и други меснати производи, који не само да не спадају у здрављаке и у млечне производе, већ спадају у врсту тежих, чисто гурманских јестива.

Сличних примера могло би се још много набројати у радњама осталих трговачких струка.

У свима случајевима оптужби за прекорачење обима рада, сви имаоци радња са млечним производима, позивају се на постојећи трговачки обичај, ма да такав обичај не може постојати, јер

он би био противан самој природи ствари, а и сама Трговинска комора мишљења је, да то у обичајима трговине не постоји, те увек тражи казну противу имаоца радње са млечним производима, који тргују са меснатим производима.

Но и поред примерних казни, изгледа да се овај »обичај« ипак одржава, и то се одржава упорно, са уверењем да он фактички и постоји, а то све због недостака урдбе или правилника, који би регулисали са којим предметима која трговачка струка трговати може.

Један је трговац на пример видио, како неки други трговац продаје неку другу робу коју он у својој радњи исте врсте није продавао, и отпочне и сам да тргује с том робом. Трећи, четврти ит.д. учине исто и то се проводи годинама; они то зову трговачким обичајем.

Према § 140 Зак. о радњама у случају сумње о томе, да ли поједини трговци, према постојећим обичајима, имају права да тргују са неким предметима или не, одлучује општа управна власт првог степена по саслушању комора, а у случају спора око обима рада других радњи, према § 136. З. р. одлучује бан по саслушању коморе.

То значи, да у сваком конкретном случају спора, има да се посебно решава. Колико то задаје посла администрацији, може се већ замислити, а о последицама, које проистичу из недостатка прописа који би утврдили списак трговачких струка, и које настају било због погрешног тумачења постојећих трговачких обичаја, било због његове погрешне примене, да и не говоримо.

Опште је мишљење код пиљара на пример, да они поред осталих артикала, могу да продају и кукурузно брашно у мањим количинама, док им међутим трговинска комора то право оспорава. Надлежне власти ослањајући се на мишљење коморе кажњавају пиљаре у таквим случајевима, а те казне, и као минималне, износе по 700—800 дин. што није тако мало. Питање је чак да ли се свуда и код свих власти у држави поступа подједнако. По смислу законских прописа, одлуке по напред наведеним споровима требало би да имају један, чисто декларативни, а не конститутивни карактер, јер се узима да су сами обичаји већ конституисали норме којих морају да се придржавају дотични имаоци радња.

Међутим, остављајући на страну привредну динамику, која у овим случајевима игра знатну, ако не и главну улогу, ми не бисмо могли рећи, да је тако држање до трговачких обичаја, сигуран начин за утврђивање постојећих правила и неког реда у опште; а због чега то тако мислимо, изложили смо напред, наводећи на који се начин стварају ти обичаји.

Због тога је много боље, сва ова питања регулисати путем уредаба и правилника, који се публикују познатим путем, и која привредни свет узима к знању и више поштује.

На овај начин и државна администрација би била поштеђена једног посла, а да и не говоримо о свима могућим грешкама и заблудама које би се могле починити у недостатку тачног познавања стања ствари и недовољне обавештености, што све иде на штету правилног привредног развика, и здраве правне свести.

Дакле, пошто је — као што смо већ рекли — за занатску

струку употпуњен број врста заната према садањим приликама, требало би утврдити списак трговачких струка, и одредити са којим предметима који трговац трговати може.

* * *

Одлуке сваког правног правила, сваког доброг закона, јесу, поред осталих: консеквентност и доследност, у односу на постављена начела.

У § 398. З. р. постављено је начело, по коме се има казнити сваки онај, који обавља радњу без овлашћења или дозволе, као и онај, који би прекорачио обим рада одређен Законом, а према § 1, став 1. З. р. под наређења овог Закона (т. ј. Зак. о радњама) потпада сваки редован, самосталан и незабрањен привредни рад. У појам радње дакле спада и рад без локала — услуге, чинидбе, којима се привређује.

У главном по смислу прописа Закона о радњама имамо: трговачке, занатске, индустријске, грађевинске и електротехничке радње, дакле пет врста радња, за које се претходно мора исходити овлашћење или дозвола, уз испуњење општих и посебних услова — субјективне и објективне подобности.

У прво поглавље З. р. спадају општи прописи за самостално обављање радње; у другом поглављу прописана су посебна наређења за напред поменуте радње; у поглавље треће спадају прописи о издавању овлашћења или дозвола; у четврто поглавље спада издавање посебних одобрења за подизање радионица или постројења; у поглавље пето спада: одржавање радња; у поглавље шесто спада: обим права на обављање радње и начин вршења овог права; а у поглавље седмо спадају: радње без сталног места, на којима ћемо се сада задржати.

У том поглављу § 176 З. р. прописује да се радње без сталног пословног места могу обављати радом по улицама, и идући од места до места, и од куће до куће, с тим да се таквим радом не могу бавити лица, која имају радње са сталним пословним местом.

Поменуте радње могу се обављати само на основи нарочите дозволе оп. упр. власти, уз испуњење неких општих услова; никаква стручна спрема није потребна. Према § 177. З. р. на исти начин се може обављати и трговачка радња, а дозвола се даје само на извесну робу, с тим да Министар трг. и индустрије може одредити са којом робом ови трговци могу трговати. Према § 178. З. р. на овај начин се такође могу обављати само извесни (не сви) занати. У §§ 179, 180 и 181 побројано је којим лицима се неће давати овакве дозволе; у којим местима; у која времена као и да трговина са предметима који служе за људску храну спада под нарочити надзор оп. управних и санит. власти.

У § 182 З. р. који ће у главном бити предмет нашег Коментара, прописано је са којим се предметима не може трговати на горњи начин. Ти предмети побројани су под 12 тачака, става 1, поменутог § 182. З. р.

У ставу 3, истог Зак., прописано је, да ће се иступи противу наређења овог § 182. З. р. казнити по § 397. З. р.

Као што нам је познато, § 398. З. р. о коме смо напред

говорили, прописује казну за случај обављања радње без овлашћења или дозволе, или прекорачења обима рада одређеног Законом.

Према томе, требало би, да лице, које има радњу са сталним пословним местом, а које би поред тога обављало радњу на несталном месту — § 176. З. р. — чини прекорачење обима рада — § 398. тач. 1. З. р. — јер је овим последњим прописом постављено главно начело о коме је напред било речи. Лице пак, које би, — имајући дозволу по § 176. З. р. за трговину на несталним местима, у којој би дозволи били побројани предмети са којима оно трговати може — трговало са предметима побројаним у § 182. З. р. са којима је трговина на несталним местима забрањена, — требало би такође да одговара за дело из § 398. тач. 1. З. р. јер је исто тако прекорачило обим рада одређен Законом, и, коначно, лице које би продавало предмете из § 182. З. р. на несталним местима, а не би уопште имало дозволу за трговину на таквим местима у смислу § 176. З. р. — требало би да врши дело из тач. 1. § 398. З. р., јер обавља радњу за коју претходно није исходно дозвола, т.ј. обавља радњу без дозволе, односно радњу за коју се не може ни добити дозвола.

Међутим у свима напред побројаним случајевима повреде прописа § 182. З. р., мора се, према изричном наређењу става 3. § 182. З. р. применити само, и једино казна из § 397. З. р. Ова казна блажија је од оне коју прописује § 398. тач. 1. јер § 397. З. р. предвиђа казну од 50—6000 дин., док § 397. истог закона прописује казну од 25—1500 дин.

Па зашто је онда законодавац учинио овај изузетак у § 182. З. р. од постављеног правила у § 398. З. р.? И, да ли је то заиста само изузетак; да ли то није и само правило? Да ли законодавац, радње из поглавља седмог Зак. о радњама, није издвојио из осталих радњи побројаних у другом поглављу, и иступе почињене противу прописа у поглављу седмом, који се односе на радње са несталним местима — угрозио казном из § 397. З. р. уопште, тако, да ако би неко лице обављало радњу из § 176. Зак. о рад. а за то неби имало дозволу, — да би се имало казнити по § 397. З. р. а не по § 398. истог закона?

Ми не мислимо да је то тако, и да то тако може бити, а то једноставно због тога, што законодавац, постављајући начело у § 398. З. р. којим се угрожава казном свако обављање радње без овлашћења или дозволе, и свако прекорачење обима рада одређеног Законом — није учинио никакав изузетак од тог начела т.ј. од тог правила, па то није учинио ни којим другим прописом овог Закона, већ једино са § 182. З. р., и у толико што угрожава казном из § 397. З. р. само случај, кад неко продаје предмете у том § -у означене на несталним местима.

Иступ из § 182. З. р. по свој природи није ништа мањи од осталих иступа којим се прекорачује обим рада, да би се блажије имао казнити; на против он би требало да буде строжије кажњен, јер предмети који су у том § 182. З. р. побројани не могу бити предмет трговине на несталним местима уопште.

По чему би се на пример лице, — које има дозволу за трговину на несталним местима, са ограниченим бројем предмета

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

који су му у дозволи побројани, — а које би трговало са предметима који му нису у дозволи означени, али нису изузети од трговине на таквим местима — имало сматрати као прекорачитељ обима рада и казнити по § 398. З. п., а лице, које тргује на несталним местима са предметима, са којима се уопште на таквим местима трговати не може, да се сматра, да не прекорачује обим рада, и да се блаже казни?

Можда би неко приметио, да у претстављеном случају нема никакве недоследности, већ да је у § 182. З. п., законодавац учинио само један изузетак од правила постављеног у § 398 З. п. на тај начин, што је трговину са предметима означеним у § 182. З. п. угрозио са казном из § 397. З. п. под претпоставком да дотични трговац који би трговао са тим забрањеним предметима већ има дозволу у смислу §§ 176. и 177. З. п. у којој су дозволи означени предмети за трговину на несталним местима, па (законодавац) није нашао да би дотични продајући и предмете из § 182. З. п. вршио неко прекорачење обима рада, већ обичан иступ који треба казнити по § 397. З. п. Али шта, ако дотично лице не би уопште имало дозволу за трговину ни са оним предметима, који нису изузети од трговине на несталним местима?

Знамо за правило § 398. З. п. — да онај, ко би обављао радњу без овлашћења или дозволе, има да буде кажњен по том пропису. У напред постављеном примеру међутим, дотично лице, које би без икакве дозволе трговало са предметима из § 182 З. п. који су од трговине изузети на сталним местима, — неби се могло казнити по § 398. З. п. већ по § 397. истог Закона, као што смо већ рекли, јер је у ставу 3 § 183 З. п., — пошто је претходно у ставу 1 побројано који су предмети изузети од трговине на несталним местима, — речено, да ће се иступи, противу наређења тога §-а казнити по § 397 З. п. а то значи, да се по овом последњем зак. пропису има казнити сваки ко тргује са предметима означеним у § 182. З. п. па било да он има ма какву дозволу или овлашћење за трговину, на сталном или на несталном месту, а било опет да никакве дозволе нема.

Ето, у томе ми мислимо да се налази та недоследност, јер, на крају крајева да је законодавац иступ из § 182. Зак. о радњама угрозио строжијом казном на пр. оном из § 399 З. п., ако га већ није хтео подвући под § 398 З. п., онда би ствар разумљива била.

У Закону о радњама имамо и таквих прописа којима се или забрањује нешто чинити, или се изрично прописују односно наређују извесне дужности, односно чинидбе, а да при том противно поступање није угрожено никаквом казном.

Примера ради наводимо случај код става 2 § 47. Зак. о радњама, који прописује, да се сви грађевински радови морају изводити под стварним и непосредним вођством овлашћеног градитеља или мајстора, а ни тим, нити којим другим Зак. прописом, не прописује казну за противно поступање.

Исти случај је и са прописима § 48. З. п.

Истина, у § 49 З. п. наређено је, да ближе одредбе о обиму и разграничењу грађевинских радњи, има да по саслушању коморе, пропише Министар трг. и индустрије у споразуму са Ми-

нистром грађевина, правилником, а противно поступање би се казнило по § 398 у вези тач. 1 § 403. Зак. о радњама, али те одредбе би се односиле, — као што се из самог Зак. текста види, само на обим и разграничење грађев. радња, а не и на одредбе §§ 47 и 48 З. р.

У § 176 З. р. забрањено је имаоцима радња са сталним пословним местима, обављања радње на несталним местима, а противно поступање није изрично угрожено никаквом казном.

Не би се могао у конкретном случају применити ни пропис § 398. З. р. као да постоји прекорачење обима рада, јер прекорачење обима рада постоји онда, кад неко лице имајући већ овлашћење или дозволу за обављање исвесне радње, обавља неку другу радњу за коју је претходно требало исходити дозволу, пошто у см. прописа става 1 § 4. Зак. о рад. — једно лице може обављати и више радња, ако испуни услове по Зак. о радњама, док у конкретном случају рад неби уопште био допуштен, а казна за прекршај тих прописа није изрично предвиђена.

У § 355. З. р. прописано је да чланови принудних удружења морају бити сви трговци и занатлије, који на дотичном подручју обављају трговачку или занатску радњу, а казна за противно поступање није предвиђена односно прописана.

По мишљењу неких лица, као и надлежних институција, у оваквим случајевима постоји онисивни иступ из § 397. З. р.

Међутим ми се са тим гледиштем не можемо сложити, прво зато, што би то било противно начелу израженом у »nullum crimen, nulla poena, sine lege« — чл. 8 земаљског устава, и § 1. Кривичног закона за Краљевину Југославију, према којима нико не може бити кажњен за дело, за које није закон, пре него што је учињено, прописао да ће се и како ће се казнити онај који га је учинио, а друго због тога што је и сам законодавац у Закону о радњама одредио већ за које ће се иступе кажњавати учинилац по § 397. З. р. па да је хтео, он је могао исто тако и за друге иступе одредити казну из овог, или неког другог прописа Зак. о радњама.

Тако је законодавац изрично наредио, да ће се казном из § 397. З. р. казнити: иступи противу наређења става 2. § 69. по ставу 4. овог последњег; по ставу 5. § 72. З. р., иступи противу става 4. истог зак. пр.; по ставу 3 § 74. З. р., иступи противу става 2 истог зак. прописа; по ставу 3 § 85 З. р. иступи противу наређења тога зак. прописа; по ставу 5 § 100. З. р., иступи из тога тога зак. прописа; по ставу 3 § 182. З. р. иступи из тога зак. прописа ит.д.

Према томе не може бити кажњавања неких омисивних иступа по § 397. З. р. Да је законодавац хтео, он би поједине иступе могао угрозити казнама из овог зак. прописа сумарно, при крају, односно на завршетку Закона, као што је то учинио у § 403. З. р. за уредбе које имају донети.

На концу, баш да је законодавац омашком пропустио то учинити, опет то не би било разлогом да се иступи, за које није изрично речено како ће се казнити, могу подврћи под казну из § 397. З. р. јер сам текст тога зак. прописа не оставља никакве могућности за то.

У томе, и у толико, ето, постоји и неконсеквентност.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

www.un...

Александар Р. Миловић, судија Окружног суда — Прилеп.

Ублажавање казне строгога затвора и затвора старијим малолетницима (Тумачење § 30 тач. 3. Крив. Зак.)

За старије малолетнике у пропису § 30. к.з. предвиђено је изрицање, одмеравање и ублажавање казни. Ово је дакле специјални пропис за ова лица, који се има само над њима примењивати. Други прописи Крив. зак. у овом циљу, на односна лица, не могу се примењивати, па ни они из § 71. Крив. зак., који говоре о ублажавању казни пунолетним лицима. Овај пропис (§ 30. тач. 3. Крив. зак.) је непотпун и као такав ствара озбиљне тешкоће: како у тумачењу истога, ради изналажења намере законодавчеве о ублажавању казне затвора и строгог затвора, тако и у примени истога у судској пракси, особито због тога што о ублажавању поменутих казни поменута одредба је непотпуна — закон ћути! Мада се случајеви оваквог ублажавања свакодневно појављују код краткорочних казни лишења слободе, и овакви случајеви ублажавања односних казни, баш због празнине у поменутом пропису не могу доћи до свога изражаја. Ево у чему је празнина:

Празнина у тач. 3. § 30. Крив. зак. очигледно се види, јер овај пропис нема одредаба које има пропис § 71. Крив. зак. који се односи на ублажавање казне пунолетним лицима. Тако, долази се до апсурдне казнене ситуације, да један малолетник, наравно старији, који би био учинио на пример дело из § 314.-I. Крив. зак. у друштву са једним пунолетним лицем не би се могао казнити затвором, већ би био кажњен строгим затвором по § 30. тач. 2. Крив. зак.; док пунолетно лице са применом § 71. тач. 4. Крив. зак. могло бити кажњено затвором, наравно, ако има места ублажавању уопште.

Овакво стање стоји, ако хоће, да се *expressis verbis* протумачи и примени поменути пропис о кажњавању старијих малолетника, кад већ не може, да се на исте примени пропис § 71. Крив. зак. Да се пропис § 71. Крив. зак. не може нити сме применити на изрицање и ублажавање казне старијим малолетницима, цитирамо и мишљење г. Др. Душана Пеића, Врховног Државног тужиоца при Касационом суду у Београду, дато у својој књижици „Практична примена новог Кривичног законика и тд.“ које гласи: „Било је случајева, да су судови старије малолетнике кажњавали и непримењујући никако при одмеравању казне пропис § 30. К.з. већ су судили, као да се ради о пунолетним оптуженицима а малолетство узимано је само као олакшавајућа односно ублажавајућа околност, па им је казна или одмеравана у границама минимума и максимума односног законског прописа или ублажавана у смислу § 71. Крив. зак. Разуме се, да је ово сасвим погрешно, јер § 30. К.з. гласи: „старији малолетник казниће се по овим правилима“,“ и онда долазе т. 1., 2. и 3. Тај законски пропис налаже дакле и **п е р а т и в н о** начин кажњавања старијих малолетника“ (стр. 11).

Према овоме произилази, да би ублажавање, старијим мало-

летницима, за дела, за која је прописана казна затвора и строгог затвора не може бити јер у тач. 3. § 30. Крив. зак. говори се о ублажавању казни робије и заточења, а о строгом затвору и затвору, односно њиховом ублажавању, нема ни речи, као што то чини пропис § 71. тач. 4. и 5.. Крив. зак., које одредбе говоре о ублажавању казне малолетним лицима. Како овај пропис за старије малолетнике, нема дејства, онда је остало, да се казна истима изриче, одмерава и ублажава по § 30. Крив. зак., а овај пропис, као што смо напоменули, има поменути празнину, која несумњиво штети старијим малолетницима, што би требало, да је обратно његово дејство, т.ј. да им не шкоди, баш обзиром што се ради о старијим малолетницима, млађим од пунолетних лица. Јер обзиром на њихов статус малолетства — године старости, њима не би смела бити тежа одредба о изрицању и одмеравању казне, а још мање и о ублажавању казне, него пунолетним лицима. Премда, у оваквом неспретно и непотпуном конструисању одредбе § 30. тач. 3. Крив. Зак. заиста, се поткрала грешка кодификаторима и законодавцу, да је испала много тежа ситуација за старије малолетнике, него за пунолетна лица, јер је за ова последња, одредба § 71. К. з. куд камо боља, него што је то случај за прва са одредбом § 30. т. 3. Крив. зак., те отуда произилази да су старији малолетници погођени овом одредбом, док су пунолетна лица одредбом § 71. К. з., наравно, у колико се односи на ублажавање казне затвора и строгог затвора у бољој казненој ситуацији од старијих малолетника, што не би требало да буде, јер су овим пунолетна лица управ погодована, што би требало да буде обратно. —

§ 30. Крив. зак. иако са оваквим недостатком императивно наређује, да се изрицање, одмеравање и ублажавање казни старијим малолетницима има једино и само, по овом пропису чинити; те према томе, ако би се противно учинило и хтело помоћи старијим малолетницима, са применом § 71. Крив. зак. био би повређен § 30. Крив. зак. што би судску одлуку довело до ништавности, јер по § 335. in fine К. п. „Закон је повређен не само онда када није примењен, него и онда када није правилно примењен.“ —

Мислимо, да намера законодавчева са доношењем одредаба означених у § 30. К. з. није била, да старије малолетнике стави у гору казнену ситуацију од пунолетних лица, као што их није ни ставио у погледу изрицања и одмеравања казне, што произилази из тач. 1. и 2. § 30. К. з. мада је са ублажавањем казне истима са доношењем тач. 3. § 30. К. з. пропустио да ово питање реши онако, како одговара старијим малолетницима, у колико се односи на ублажавање затвора и строгога затвора, већ се сграничио на ублажавање казне робије и заточења, као што смо раније навели. Ово мора бити, само редакциона омашка, а никако намера законодавчева, јер нити је правично, нити је логично, да се старији малолетници, кажњавају строжије од пунолетних лица, и да им се не узима у обзир чињеница што нису пунолетна, већ напротив мора им се ово узети као ублажавна околност. Мада по поменутом пропису обратно се испоставља. Тако је слово закона и тако се мора разумети и применити.

Сад ћемо истаћи случајеве, где је у питању ублажавање

казне затвора старијим малолетницима, које би имало да одговара пропису § 71. тач. 5. Крив. зак. који говори о ублажавању односне казне пунолетним лицима. — И овде се огледа велика празнина § 30. тач. 3. Крив. зак. јер иста одредба, као што смо већ видели, не садржи одредбу § 71. тач. 5. К. з. или одредбу бар сличну њој. —

У § 30. тач. 3. Крив. зак. каже се, доста лаконски нејасно и недокончивши законодавчеву мисао: „Ако суд. нађе да казну треба ублажити може место робије или заточења изрећи строги затвор или затвор“. О ублажавању строгога затвора (као онога за пунолетна лица по § 71. тач. 4. Крив. зак.) нема ни говора као ни о ублажавању затвора (као онога за пунолетна лица по § 71. тач. 5. Крив. зак.) такође нема говора. Овде морамо, приметити, да ни одредбе § 71. тач. 4. и 5. Крив. зак. такође нису за пропис § 30. тач. 3. Крив. зак., чијим се тумачењем бавимо. Бог зна како јасне и потпуне, па кад су оне овакве, шта је остало за пропис § 30. тач. 3. Крив. зак. чијим се тумачењем бавимо.

Узмимо за пример, скоро свакодневни случај, из праксе код среских судова — примену § 297.-II Крив. зак. — јавну увреду. Ако су у питању два окривљеника: један који има више од 17 година, а мање од 21 годину старости и један, који је тек навршио 21 годину старости, наравно пре извршења дела; па суд нађе, да има места ублажавању казне подједнако за оба окривљеника; онда несумњиво: да ће за пунолетног окривљеника изрећи новчану казну, па је може и спустити, ништа мање него на 60 динара или чак на 25 динара — минимум новчане казне из § 42. Крив. зак. — јер ће применити пропис § 71. тач. 5. Крив. зак., налазећи, да се циљ казне и овим може постићи; а за старијег малолетника, остаје, да му казну изрекче и ублажи по § 30. тач. 3. Крив. зак. Питање је: како ће суд, казну истоме да ублажи; кад смо видели конструкцију поменути одредбе и њену празнину; коју смо горе цитирали. Ова одредба, као што смо навели: о ублажавању затвора и строгога затвора ништа не говори. А опет не сме се иста занемарити и пропустити да се не примени, да би се, поред ње и мимо ње применио: за ублажавање строгога затвора § 71. тач. 4. Крив. зак. а за ублажавање затвора одредба § 71. тач. 5. Крив. зак., јер би тада, на старијег малолетника био примењен пропис, који се на њега не може, нити сме применити, већ се има над истим применити § 30. тач. 3. Крив. зак.; кад већ суд налази, да има места ублажавању. Али, како и да ли се може, ова одредба, оваква каква је применити?! Мислимо да се не може никако применити; већ иста остаје мртво слово на папиру. Према оваквом исходу, остаје, да старијег малолетнику, се казна затвора не може заменити новчаном казном, мада за то говоре све околности и потребе, кад се већ то чини за пунолетног окривљеника; јер је правично, логично и природно је а и здрав разум то диктира, да се непунлетни окривљеник блаже казни, јер није дозрео за своје поступке, као што је то случај са пунолетним лицима, пошто статус малолетности доба старости мора ићи старијег малолетнику, но олакшицу, а никако на отежицу, као што је то случај са прописом § 30. тач. 3. Крив. зак. — У датом примеру, старији малолетник,

за дело јавне увреде из § 297.-II.Крив. зак. иако испуњава све услове, као и његов друг — саизвршилац — пунолетни окривљеник, plus што је први малолетан, мора бити кажњен по § 30. тач. 2. Крив. зак. и то најмање 7 дана затвора, јер се не сме прекорачити општи минимум казне затвора, пошто би био повређен пропис § 39.-I. Крив. зак. Дакле, пунолетно лице, под истим околностима као и старији малолетник, биће погодовано — блаже кажњено — новчаном казном силазећи до минимума исте (25 динара) означеног у § 42. Крив. зак. док за старијег малолетника тога не може бити што би требало, баш обзиром на малолетство — пре старијем малолетнику ублажити казну затвора, новчаном казном, него пунолетном лицу. Ваљда законодавац, није хтео, да ускрати ово ублажавање, старијим малолетницима, за то што они немају своје имовине, већ живе на очевом имању, јер ни преко навршеног пунолетства, лица не стичу право на очеву имовину, па се њима ипак, сходно § 71. тач. 5. Крив. зак. ублажава казна затвора новчаном казном, наравно, ако се циљ казне и овим може постићи.

Питање се поставља: да ли се ова законска празнина § 30. тач. 3. Крив. зак. може праксом — јуриспруденцијом — попунити или избећи. Мислимо, да се може само избећи и то на начин што ће се примењивати тач. 2. § 30. Крив. зак. неизимајући у обзир тач. 3. § 30. Крив. зак. и ублажавања које се у истој помиње, а не предвиђа се начин ублажавања казне затвора и строга затвора. Аналогije не може бити, јер прописи Крив. законика то не допуштају, пошто су његове одредбе *strictissime interpretationis* императивне природе, да би се аналогно примениле одредбе § 71. тач. 4. и 5. Крив. зак. које предвиђају начин ублажавања казне строга затвора и затвора пунолетним лицима; јер би њиховом применом био парализован пропис § 30. тач. 3. Крив. зак. и наступила би колизија ових двају закона, што не сме бити. Остаје, да се има применити § 30. Крив. зак. и у оквиру истога, мора се изнаћи модус за кажњавање, изрицање, одмеравање и ублажававање казне старијим малолетницима, па и за казну строга затвора; а тај модус је једино примена тач. 2. § 30. Крив. зак. Све док постоји пропис § 30. тач. 3. К. з. иако је овако непотпун, он је закон, а по правилу *dura lex, sed lex* — он се мора тумачити и примењивати онако како то произишало из слова и духа закона. Он се мора примењивати у оном циљу и у оној намени у коме је његов *ratio legis* управљен, а то је на старије малолетнике и само, по изузетку од осталих одредаба у поменутом циљу, на њих. Јер нити се овај пропис може применити на пунолетна лица или на млађе малолетнике, јер за пунолетна лица, долазе до изражаја одредбе § 71. тач. 4. и 5. Крив. зак. а за млађе малолетнике специјалне одредбе о поправним мерама означеним у §§ 27.—29. Крив. зак.; а тако исто ове одредбе не могу се применити на старије малолетнике и на пунолетна лица, нити одредбе § 71. тач. 4. и 5. К. з. како на млађе тако ни на старије малолетнике. Свака одредба одговара одређеном добу старости криваца. Његош лепо каже у „Горском Вијенцу“: „Што је чему, подобно и бива“, јер ако се овако не би имало чинити, онда би дошло до ексклузивитета односних законских прописа, што ни у једном Крив. законнику не сме да стоји, а тако исто Крив.

законику су непознате: колизија појединих закона у истоме; њихове комбинације, као ни аналогија, јер подразумева у извесним случајевима: консумције дела и стицај дела (закона — нормативна теорија усвојена у § 61 и § 62. Крив. зак.), па према томе и у овом случају има се применити закон онако како гласи.

Сматрамо, да није на одмет, оваква питања стручно расправљати и са одредбама, која иста садрже поближе се упознати и исте продубљивати, јер пропис, који смо узели тумачити, врло је важан, јер регулише изрицање, одмеравање и ублажавање казна једној групи лица — старијим малолетницима, која су на казну много осетљива, јер се ради о лицима, која су на прагу пунолетства, која су са својим статусом — годинама старости на средини — између пунолетних лица и млађих малолетника — доба од пуних 17 и непуних 21 годину старости; за које — млађе малолетнике — важе нарочите мере предохране — превентивне мере, односно мере безбедности *sui generis*, означене у §§ 27.—29. Крив. зак., које су добродошле, као сретство за сузбијање — спречавање криминалитета и тиме употпуњена сретства и начин за сузбијање криминалитета, казнама као репресивним мерама (дуалитет кривичних санкција — теорија г. Др. Томе Живановића) против старијих малолетника и пунолетних лица.

Иако старији малолетници, у погледу мера сузбијања криминалитета, потпадају под казне репресије, ипак се начин, висина и ублажавање истих двоји од начина који се чини према пунолетним лицима, што се огледа у § 30. Крив. зак. Дакле ова је одредба изузетак, па се као таква има стриктно и најуже тумачити, и не могу опште одредбе, које важе за пунолетна лица, у односу на изрицање, одмеравање и ублажавање казне, старијим малолетницима притећи у помоћ и допунити § 30. тач. 3. Крив. зак. у чему смо видели односну празнину за ублажавање затвора и строгог затвора старијим малолетницима; већ се у томе има поступити, како смо горе истакли. —

На крају, истичемо, да би пропис § 30. тач. 3. Крив. зак. требало новелирати и дати му смисао одредаба § 71. тач. 4. и 5. Крив. зак., наравно да се и ове одредбе такође новелирају и доведу у склад, јер тач. 5. § 71. К. з. такође предвиђа ублажавање затвора новчаном казном под условом „ако се циљ казне и овом може постићи“, о чему смо у часопису „Полиција“ бр. 13—16 јули—август 1937. г. у чланку „Улога посебног минимума при изрицању казна лишења слободе“, ово питање третирали; јер пропис § 30. тач. 3. Крив. зак. овакав какав је сада много штети лицима за које је донесен, те што више остаје такав тим горе за старије малолетнике. —

Милош Ј. Кузман, судија — Битољ.

О надлежности извршења казне лишењем слободе мање од једне године

Ступањем на снагу Закона за извршење и обезбеђење полицијске власти огласиле су се ненадлежним за спровођење извршења казне лишењем слободе и овакве предмете упућују на из-

вршење среским судовима. Чак су и неки судови стали на исто гледиште и приступили су спровођењу извршења казне лишењем слободе мање од једне године.

Ово је у основи погрешна пракса.

Закон за извршење и обезбеђење нема никакве везе са Законом о извршењу казне лишењем слободе. Законом за извршење и обезбеђење предвиђено је принудно стицање заложног права и принудно реализовање приватно-правног захтева на основу извршног наслова, у корист повериоца из имовине дужника. Предмет извршења по извршном поступку може бити само имовина; а не и личност. Само изузетно, може извршење да захвати и дужникову личност када се дужник приморава притвором да положи проказну заклетву да би се утврдило, да ли у опште, има имовине и ако је има, да под заклетвом означи место где се она налази — §§ 46. и 47. И. п. То је само једна посредна и принудна мера која има за коначни циљ: Принудно реализовање приватно-правног захтева из имовине дужника.

Законом за извршење и обезбеђење предвиђена је дакле, процедура за остварење приватно-правног захтева утврђеног извршном судском одлуком на основу материјалног грађанског и процесног права. На који начин треба реализовати једну кривичну пресуду над осуђеним донету по прописима јавног права, Кривичног законика и Кривичног поступка, предвиђено је у Закону о извршењу казне лишењем слободе. Прописи Грађанског законика и њему подобних законика јесу прописи приватног права. И као год, што се прописима приватног права не могу мењати и укидати прописи јавног права и обратно; тако исто не могу се ни ове две процесно-правне материје, ма да обе припадају области јавног права, конзумирати и једна другом мењати и укидати. Циљеви извршног поступка и Закона за извршење казне лишењем слободе, према томе, су потпуно различити.

У § 2. Закона за извршење и обезбеђење предвиђени су таксативно сви извршни наслови на основу којих може извршни суд спроводити извршење по овом закону. У тач. 5. и 6. овог параграфа предвиђено је само, да ће се спроводити извршења у кривичним стварима када треба принудно реализовати трошкове кривичног поступка, приватно-правна потраживања и новчане казне изречене по кривичним пресудама; али ни у овом параграфу па ни кроз цео систем Извршног поступка нема ни једног прописа који предвиђа да ће суд извршивати и казне лишењем слободе.

Ово је сасвим разумљиво, јер се казна лишења слободе спроводи по специјалном закону о извршењу казне лишењем слободе над личношћу; а све новчане казне, кривични трошкови и приватно-правна потраживања имају се спровести по општем извршном поступку.

У Закону о извршењу казне лишењем слободе предвиђено је, да ће се казна лишења слободе, мање од једне године, извршити у затворима оних судова који су изrekli пресуду. Међутим, у чл. 22. Закона којим се стављају на снагу и уводе у живот Кр. законик, Кр. поступак и Закон о извршењу казне лишењем слободе, предвиђено је, да се у крајевима где се казне лишења слободе извршују у полицијским затворима, тај начин изврши-

вања имају спроводити и даље полицијске власти све док се не оснују и не уреде нарочити судски затвори за њихово извршење.

На територији Београдског и скопског апелационог суда ови судски затвори нису основани ни до данас. Постоје само судски затвори за претходни стадијум кривичног поступка: извиђаје и истрагу; али не и за извршење казне лишењем слободе мање од годину дана.

Због тога, када је ступио на снагу Закон о и. к. л. с. у оним крајевима, који су и до тада имали велике и добро уређене судске затворе, Министарство унутрашњих дела у сагласности са Министарством правде издало је наредбу полицијским властима на територији Београдског и Скопског апелационог суда да и даље извршују казне лишења слободе док се не оснују судски затвори за извршење оваквих казни.

Имајући у виду чињеницу, да полицијске власти на територији Београдског и Скопског апелационог суда располажу и данас са затворима, које су имали до 1. јануара 1938. год. т.ј. до дана ступања на снагу извршног поступка, да им ти затвори ни до данас нису законом или уредбом одузети и предати на расположење и употребу судовима, очигледно је и једино могуће и практично да полицијске власти на територији Београдског и Скопског апелационог суда имају и после првог јануара 1938. год. да спроводе сва извршења казне лишењем слободе све док се не оснују нарочити судски затвори за извршење казне лишењем слободе мање од једне године.

Према томе, ступањем на снагу извршног поступка није укинут чл. 22. Закона о увођењу у живот Кр. закона, Кр. поступка и Закона за извршење казне лишењем слободе и полицијске власти имају и после 1. јануара 1938. год. да поступају по овом законском пропису и по наредби коју им је у своје време издало Министарство унутрашњих дела.

Петар Д. Коробаровић, — Београд.

Правна природа уговора о реуму према нашој послератној јуриспруденцији

Сам однос између животне стварности и онога што је од ње захваћено и регулисано законодавством даје повода за честе дискусије. Те ће дискусије бити честе и онде, где је законодавство казало своју реч о једном предмету услед тога, што је тешко претпоставити да ће односне норме сви појединци на исти начин третирати. Оне су, најзад, најчешће тамо где је свакодневно струјање живота, у осутву писаних прописа, створило обичајна правна правила. Такав је случај са реумом.

С друге стране, има често закона, правних института или чак појединих прописа чија је социјална страна од особите важности. Један од ванредно важних правних института, баш по своме социјалном карактеру, јесте институција реума. О овом питању у правној науци је мало писано, законодавством, барем

директно, оно није регулисано а ни судском праксом није расветљено. Заиста је готово тешко пронаћи случајеве реума у издањима судске праксе. Наишли смо на свега четири случаја реума у нашој поратној судској пракси и то у збиркама Србислава Ковачевића за 1927 и 1928 годину. Од њих свега три у вези са нашим грађанским закоником а четврти је случај по Општем имовинском закону за Црну Гору.

Први случај реума судска пракса решава на основу §-а 843. г. з. Гласи од прилике овако: Тужиоци представљају да им је од предака остало спорно непокретно имање. Тужилац М. и отац осталих тужилаца узели су од Х-а 390 динара са обавезом да му дуг врате до 1. XI. 1908. г. а као гаранцију дали су му спорно непокретно имање, да га ужива и прибира приходе за интерес, што је утврђено поднетим писменом и признањем тужених. У томе писмену утврђен је и споредни уговор, да поверилац има права да задржи у својину спорно имање, ако му се дуг о року не врати. Тужиоци сматрајући овај уговор законом забрањеним, депонују дужну суму и траже повраћај својине на спорном имању.

Расматрајући овај случај првостепени суд, пошто је претходно утврдио постојање свега напред изложеног, у образложењу своје пресуде, између осталог сматра: „да по § 843. г. з., као одредбом јавног карактера, немају никакве важности услови да поверитељу припадне земља, ако му се дуг не врати, као услови противни природи зајма и залогe, то ни тужени ни њихови претставници, доводећи своје право сопствености из овог писмена, не би могли постати сопственици спорног имања, јер се из писмена јасно види, да су тужилац и пок. У. дали туженоме спорну земљу као залогу за узети зајам под условом да поверитељ постане сопственик спорног имања, ако му се дуг на време не врати“. Како су тужиоци положили у депозит дужну суму од 390 динара, тиме је по § 325. г. з. престала залогa. Из овога се види, да је суд тужене осудио да тужиоцима поврате спорно непокретно имање. Овакву првостепену пресуду потврђују и виши судови.

Из овог првог случаја судске праксе не можемо да закључимо ништа о природи уговора о реуму. У тој смо немогућности прво због тога, што се овде не појављује чист уговор о реуму већ са једним побочним уговором, чију смо садржину изложили. Друго, због тога, што је у овом случају тежиште питања не у томе, је ли уговарање самог реума законом допуштено, већ је ли тај побочни уговор дозвољен или не, услед чега је судска пракса цео овај случај подвела под § 843. г. з., који је општег карактера. Најзад наводимо да Ковачевић овај случај попраћује следећим насловом: „Уговор о реуму, у коме је предвиђена купопродаја, ако се дуг не врати, не важи“. Ово не би било тачно, јер би исправније било рећи: неће важити побочни уговор, уз уговор о реуму, који предвиђа, у случају неисплате, припадање залогe повериоцу.

Други случај, који је судска пракса расправљала, пружа нам још мање материјала за схватање природе уговора о реуму: Тужилац у тужби противу Р. и Ж. представља, да је лицу Р., као

пуномоћнику свога оца, дао на зајам 20.500 динара по облигацији својеручно потписаној и написаној 2. VIII. 1925. године, по којој је рок исплате био 27. VII. 1926. г., стим да, ако о року не плати дуг, буде дужан да му уступи непокретно спорно имање и тапију од истог. Рок је прошао а дуг му није враћен. Лице В. је умрло а његови синови неће да му издају тапију.

Како су судови расправили овај случај нећемо наводити, јер се из предњег чињеничног стања види, да овде нема уопште реума. Сам Ковачевић у наслову овог случаја каже: „Није уговор о реуму када се уговори зајам и у случају неисплате пренос својине на опредељеном непокретном добру“. Заиста је чудновато да се код оваквог чињеничног стања реум уопште и помиње. Уговор о реуму је реалан уговор, те као што је познато нема уговора док се повериоцу не преда уремљено добро.

Остаје нам да прегледамо још само трећи, последњи случај реума из судске праксе у вези са нашим грађанским закоником. И овај је случај, у главном, расправљен на основу § 843. г. з. Јован подноси уговор, по коме му Милоје дугује двадесет хиљада динара од зајма а за сигурност исплате дужник је повериоцу дао своје непокретно имање у реум, док му се дуг не буде исплатио; сада за обезбеду дужне суме тражи интабулацију на исто дужничково имање, пошто је дужник у самом уговору дозволио интабулисање имања. Првостепени суд одбија молиоца од тражења интабулисања на уремљеном добру, јер налази да се из уговора не види, колико имање даје просечни приход, те је у немогућности, каже, да цени је ли овакав побочни уговор допуштен с обзиром на §§ 843. и 13. г. з. и § 284. к. з., на које по службеној дужности мора да пази, а по којим су прописима овакви уговори забрањени. У пресуђењу овог случаја Касациони суд се није сложио са мишљењем првостепеног суда, и ништећи пресуду, даје своје разлоге: првостепени суд је погрешио кад је повериоца одбио од тражења карактеришући овакав уговор „неморалним и забрањеним“ у смислу §§ 843. и 13. г. з. у вези § 284. к. з. јер се прво, из уговора као јавне исправе види, да је сам дужник, у случају неисплате дужне суме, одобрио повериоцу интабулацију за обезбеду дужне суме и друго, јер је поверилац, користећи се правом по уговору, тражио интабулацију на дужничково имање, испуњујући потребне услове за то. По нахођењу Касационог суда овакав се уговор, у колико се односи на одредбу о интабулацији, не може сматрати неморалним и законом забрањеним, јер је њихово уговарање остављено на вољу уговорачима — § 13. г. з.; тек ако би поверилац, што овде није случај, уремљено имање хтео себи задржати, односно тражио да се на истом убаштини, тек у том случају суд би имао да цени да ли је оваква одредба у уговору, сматрајући исту за побочни уговор, законом дозвољена или не, у смислу § 843. грађ. зак.

Посматрајући разлоге и једног и другог од наведених удова, види се да је гледиште Касационог суда исправно, те да је неразумљиво да се првостепени суд код повериочевог тражења интабулације на дужничковом добру, које држи у реум, позива на § 843. г. з., који наводи и Ковачевић у самом почетку овог случаја. Сем тога Ковачевић овај случај карактерише речима:

„Уговор о интабулисању имања датог у реум дозвољен је“, што је, верујемо, неисправно речено. Ово стога, што претпостављамо, да уз уговор о реуму, који овде стоји, не може постојати као побочни уговор, уговор о интабулисању имања датог у реум, јер писмено о уговарању реума није истовремено садржавало и уговор о интабулисању имања у питању, већ једино дужникову дозволу за интабулисање. Код овог случаја важно је напоменути чињеницу да је Касациони суд стао на гледиште, да се заложно право које реумоповерилац добија уговарањем реума може уписати у судске књиге, и на тај начин то своје право истаћи и према трећим особама.

Случај реума у вези са Општим имовинским закоником за Црну Гору помињемо особито ради тога, што нам он показује како је питање реума било у извесној мери нејасно и самом издавачу судске праксе Ковачевићу. По томе случају тужиоци туже Х-а што је од У-а купио њихово имање, које је овоме било дато у реум, о чему постоји и влашћу потврђена исправа, те моле суд да им досуди спорно имање, обавезујући се да исплате дуг означен у исправи. У исправи је још било уговорено, не буде ли тужилац исплатио позајмљену суму, заложено имање остаје у својини повериоца. Првостепени суд одбија тужиоце али Апелациони суд такву пресуду ништи и између осталог у својим разлозима наводи: „По чл. 190 општег имовинског законика за Црну Гору, добро које је у подлог (реум) дано, не може никако постати власнина дужитеља (повериоца) само зато, што дужник није на рок дуг платио“. Стога је својину на спорном имању досудио тужиоцима а Касациони суд је овакву апелациону пресуду ослабио. Ковачевић за овај случај каже: „По чл. 190 општег имовинског законика за Црну Гору уговор о реуму је забрањен“. Овакво мишљење нема основа баш у наведеном пропису. Овај члан у целости гласи: „Био рок намиру углављен још из почетка или касније, добро које је у подлог дано не може никако постати власттина дужитељева само зато што дужник није дуга на рок платио. Баш и кад би тај увјет изречно углављен био, неће ништа вриједети, него ће се сматрати као да га није ни било“. Ако се за тренутак сетимо садржаја § 843. нашег грађ. законика, онда ћемо видети да члан 190 општег имовинског законика одговара у овом смислу нашем § 843. г. з. Што значи, у конкретном случају погрешно је тврђење да је с обзиром на члан 190 о. и. з. уговор о реуму забрањен. Напротив, неће важити побочни уговор, јер „добро, које је у подлог дано, не може никако постати власттина дужитељева само зато што дужник није дуга на рок платио“, из чега излази, да о забрани уговора о реуму по овом законском пропису не може бити речи.

Ради бољег илустровања нашег мишљења о извесној нејасности у схватању реума код Ковачевића напомињемо, да је различито протумачио два истоветна случаја уговарања реума са побочним уговором, да уремљено добро припадне повериоцу, ако му дуг не буде исплаћен. Код првог случаја, на који је примењен § 843. г. з., он каже: „Уговор о реуму у коме је предвиђена купопродаја, ако се дуг не исплати, не важи“, а за други случај, на који је примењен чл. 190 имовинског законика, за који смо навели да одговара § 843. г. з., он каже: „Уговор о реу-

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

му је забрањен“ — што не би, као што смо већ изложили, било тачно речено.

Наведени случај реума по Имовинском закону за Црну Гору је последњи случај реума на који смо наишли у збиркама наше судске праксе. Али, пре него што би приступили излагању могућности, коју нам пружају досадашњи случајеви, за схватање правне природе уговора о реуму према нашој послератној јуриспруденцији, приказали би још један необјављени случај реума из судске праксе, који је мало компликованији али отуда и занимљивији. Тужилац наводи да је децембра 1923. год. дао зајам сада пок. X. од 40.000 динара с тим, да му тај новац врати до Митровдана 1924. године, без интереса. За сигурност исплате дуга дужник му је уступио у реум — државину и плодуживање — све док му дуг не буде исплатио, своје имање тачно назначено у писмену, влашћу потврђеном. По овом писмену имање је уживао и држао све до 1926. год., када је дужник умро. По дужниковој смрти, његови братанци самовласно улазе у имање истискујући га из државине и уживања истог, зато моли суд, да му досуди повраћај имања на уживање све до исплате дуга, као и накнаду штете од самовласника за неживање имања од 1926. године па све до извршности пресуде. Тужени, пак, кажу, ми своје право уживања на спорном имању изводимо, не као наследници, већ из писмена о реуму, које нам је пок. X. издао октобра 1925., и које је писмено интабулисано за обезбеду дуга у 60.000 дин., те смо отуда и пречи у своме праву од тужиоца. На све ово тужилац одговара: писмено о интабулацији које подносе тужени нема важности за мене, а друго, уколико се у томе писмену уговара нека залога имања и берићета за интерес — реум, тужени се њиме не могу користити, јер пок. X. није могао уступити оно што нема, а то је државину и уживање спорног имања, које, каже, ја уживам по ранијем писмену о реуму. Овај занимљив случај суд је пресудио у корист тужиоца осуђујући тужене на повраћај односно уступање државине и уживања спорног имања тужиоцу, као и на накнаду штете, коју су му нанели одузимањем уређеног добра. Првостепени суд налази да је поднетим писменом „тужилац доказао, да је своје потраживање од 40.000 дин., које је имао од пок. X. обезбедио залогом на његовом непокретном имању означеном у писмену на тај начин, што је поменуто имање узео у реум с правом на искоришћавање и уживање истог до исплате дуга — § 841. у вези § 318. г. з. Суд је, каже се у пресуди, своју осуду тужених на накнаду штете основао на §§ 31. и 800. г. з. јер, пошто је доказано постојања уговора о реуму, и из њега факат државине и уживања, тиме је тужилац доказао и своје право на државину и уживање залог, па како су га тужени самовласно лишили државине и причинили му тиме штету, то су дужни да му причинену штету накнаде. И на крају пресуде текстуелно стоји: „Суд је ценио навод тужених, да они држе поменуто имање на основу писмена издатог им од стране пок. X. за обезбеду дуга у 60.000 дин., за чије су се обезбеђење и интабулисали, па је нашао да је неумесан, јер је тужилац пре њих стекао залог и државину, па је стога пречи и јачи у праву од тужених и исту није дужан напустити док му се дуг не исплати, а туженима не стоји ништа на путу

да траже наплату дуга из интабулисаних некретнина“. Првостепену пресуду снаже и Апелациони и Касациони суд.

Код горње пресуде занимљиво је да се суд код залоге у виду реума позива на §§ 841. и 318. г. з. Међутим, рекло би се, кад је у питању реум § 841. г. з. не може доћи у обзир. Поменути параграф гласи: „Други начин којим се дуг обезбеђава јесте залог, која се у томе састоји, кад дужник или покретну своју ствар заиста као залогу повериоцу преда, или своје непокретно добро уписати даде“. Из овога се види, да залог на непокретном добру постоји баш онда, кад га дужник „прописаним путем за дуг потпише, или дуг на добро уписати даде“. У нашем случају, пак, залог на непокретном добру настаје његовом предајом повериоцу с правом на искоришћавање и уживање до исплате дуга. Очигледно је да постоји разлика између начина конституисања права залоге на непокретном добру који прописује § 841. г. з. и начина на који је до залог на непокретности дошло у конкретном случају. Отуда и претпостављамо да је у овом случају неправилно позивање на § 841. г. з.

Сем тога, код уговора о реуму не би било основано позивање ни на § 318. грађ. зак., што суд чини у овом случају. Ово претпостављамо отуда, што би се позивањем на поменути пропис, можда, хтело утврдити да § 318. г. з. предвиђа уговарање реума. На крају, у вези са овим последњим случајем о реуму, нагласили би да се првостепени суд само дотакао једног важног питања у вези са реумом. То је питање односа између реумо-поверилаца с једне стране и интабулисаних поверилаца с друге стране, у погледу на наплату својих потраживања из уремљеног добра.

За све случајеве цитиране из наше судске праксе, изузев једног можемо рећи да не расправљају директно питање реума. Код свих, не узимајући у обзир последњи случај, предмет расправљања јесте питање важности побочног уговора, уговореног са реумом. Из свих случајева види се, да је предмет уговора о реуму, као уговора о залози, непокретно добро, те да је само на основу њих немогуће закључити је ли уговарање реума допуштено у односу на покретне плодноне ствари или не. Сем тога, решавање свију случајева, са једним изузетком, подведено је под § 843. г. з. за који смо казали да је општег карактера те нема специфичну важност за реум.

Занимљиво је изнети еволуирање схватања § 843. г. з. од стране судова баш кад је у питању реум. Новембра 1872. год. Касациони суд (одлука одељења) каже: „Кад се земља узета у реум за новац дат на зајам дуже времена држи, сматра се да је било куповине и продаје, јер се пропис § 843. г. з., не односи на непокретности и земље“. Међутим, марта 1909. године Касациони суд, опет у одлуци одељења, објашњава: „Наређења § 843. г. з., којим је забрањено да поверилац може по истеку рока залогу за себе задржати па да се чак о томе не може ни уговор закључити, јавног је карактера и суд на њега мора по званичној дужности пазити“. И, најзад, 1927. године Касациони суд снажи једну првостепену пресуду по којој, на основу § 843. г. з., неће важити уговор да повериоцу припадне земља дата у реум, ако му се дуг не врати, чиме је одступљено од ранијег мишљења, да

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

§ 843. не односи на непокретности и земље. Оваквим својим схватањем Касациони суд дао је за право Г-ну професору Живојину Перићу, који је још 1921 године у своме делу „О уговору о куповини и продаји“, за одлуку Касационог суда из 1872. год., рекао: „Тешко је прихватити ту солуцију, једно стога што су прохибиције из § 843. г. з. основане на разлозима јавног морала и друго што би било неразумљиво да се уговори забрањени § 843. г. з. могу закључити код непокретних добара, која су обично много веће вредности него покретна добра“.

Из разлагања случајева судске праксе види се да постоји један случај, где је суд покушао да уговор о реуму подведе под један пропис који говори о залози а то је § 318. г. з. Ми смо пак већ изнели веровање да се овакво резонување у вези са реумом не може прихватити. Отуда би се могло закључити да баш по овом питању постоји у судској пракси извесна празнина која би потицала из недостатка случајева у којима се расправља правна страна — суштина реума. И по томе би било немогуће нешто одређеније рећи о правној природи о реуму према нашој појатној судској пракси.

Кад смо већ констатовали да судови код уговора о реуму, који се појављивао са побочним уговором, најчешће оперишу са често спомињаним § 843. г. з., чији је значај општег карактера, намеће се питање: постоји ли у нашем грађанском закону пропис којим је изричито предвиђено уговарање реума? У вези са одговором на ово питање треба одмах нагласити да се најчешће помиње § 318. г. з. Да ли се у овом параграфу може наћи оно, што би се позивањем на њега хтело утврдити? У § 318. г. з. стоји: „Заложену ствар зајмодавац употребљавати и с њоме се служити није властан; осим ако није то од стране господара заложене ствари нарочито дозвољено“. За схватање обима дозволе коју господар заложене ствари даје повериоцу да се њоме служи баш на основу овог прописа, потребно је исправно протумачити његову прву реченицу. Важно је разјаснити: шта значи „употребљавати“ а шта „служити се њоме“. Да ли постоји нека разлика између онога што изражавају ове две речи или су, можда, синоними? Ако се прихвати ово друго, онда би изашло, да је у питању плеоназам. Ако се, пак, има на уму да је за нашег законодавца речено да економично употребљава изразе, не би се могло прихватити мишљење о постојању плеоназма код овог параграфа. По једном мишљењу, овде се ради једино о томе и ни о чему другом. Друго мишљење заступа супротну хипотезу. По њему реч „употребљавати“ задржава своје граматичко значење док би израз „служити се њоме“ био употребљен у смислу плодуживати. У сваком случају, иако би се претпоставило да има неке разлике међу изразима у питању, верујемо да се не би могла одржати претпоставка да се израз „служити се“ има схватити у смислу дозволе плодуживања. Како је пак за уговарање и постојање реума битна дозвола плодуживања, излази да позивањем код реума на § 318. г. з. није ништа речено о природи овог уговора, јер се он на њега и не може односити, чиме отпада и претпоставка о предвиђености реума у § 318. г. з. Побочни уговор који се овим прописом, као одступање од принципа забране употребљавања заложене ства-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.ub.edu

ди допушта, сасвим је другог карактера и нема везе са уговором о реуму. Уколико је пак обим дозволе употребљавања ствари шири од онога који овај пропис предвиђа, онда такво уговарање није на основу тога прописа, већ на основу аутономије уговарајућих страна, коју предвиђа § 13. г. з., отуда што је наређење § 318. г. з. диспозитивне природе.

Као резултат свега овога излази, да у нашем грађанском законику не постоји посебна, изричита одредба о реуму. Да ли је онда уговарање реума, кад већ није предвиђено, законом дозвољено или је забрањено? По општем правилу, да је допуштено све што у закону изричито забрањено није, као и на основу § 13. г. з. има се узети да је уговор о реуму дозвољен и он се, као што смо видели, у животу јавља а судска пракса га толерира. Из овога, опет, следује да за регулисање питања о реуму долазе у обзир прописи општег значаја а особито општи прописи о уговорима. Карактер и дејство врсте обезбеђења путем уговарања реума не би се могли извести са лакоћом, баш услед недостатка директних правних прописа којима би се то регулисало.

За правну природу уговора о реуму могли би рећи да представља једну сложену правну конструкцију. Сложеност те правне конструкције огледала би се у комбинацији антикрезе и пигнуса — ручне залоге, што би значило да реум садржи у себи антикрезу и пигнус. Разлику између пигнуса и реума лако је повући, кад нам је већ позната суштина пигнуса. Међутим, било би и сличности између њих у томе што се заложно право код реума и на непокретности стиче истим начином као и код пигнуса, на име предајом заложене ствари. Ово представља одступање од принципа да се заложно право на непокретним добрима стиче интабулацијом. Треба само нагласити да је за истицање права реума од стране повериоца у његовим односима према трећим особама и овде потребно уписивање у судске књиге. Без тога уписа уговор о реуму има важности само за уговарајуће стране, јер се сматра закљученим самом материјалном предајом заложеног добра. Рекло би се да у састав ове сложене конструкције — уговора о реуму у извесном смислу улази и уговор о закупу, који би се манифестовао у праву плодуживања заложеног добра, само што се овде закупна цена не плаћа, већ се поклапа са интересом, који би дужник требао да плаћа. Тако и стоји у Загребачком „Мјесечнику“ за 1884 годину: „Народ сматра уступање земљишта место камата, закупном погодбом“. Уговор о зајму, као саставни део уговора о реуму, нисмо навели јер верујемо, да се из саме природе реума као врсте заложног права, чија је карактеристика у акцесорности, подразумева постојање зајма, за чију обезбеду служи реум.

Настаје питање: има ли реумоповерилац само „*ius retentionis*“ у односу на заложно добро или му је дато право да се протеком рока плаћања, са знањем судске власти, продајом уремљеног добра може наплатити. Ако реуму будемо признали карактер залоге верујемо да би по нашем праву повериоцу припадало и право намирења из уремљеног добра путем његове продаје са знањем власти.

Још једно важно питање јесте, може ли се рећи да се ком-

пензирају интерес на примљени зајам и користи плодоуживања, или пак дужник има права да захтева, да се вредност плодоуживања преко уговореног односно максимално законом допуштеног интереса урачуна у отплату главнице. Решење овог питања зависи од тога хоће ли се уговору о реуму признати ствојство алеаторног уговора или не. У првом случају, признањем уговора о реуму за алеаторни уговор, отпада могућност дужниковог права да захтева урачунавање вредности преко интереса у отплату главнице. У нашој правној теорији, рекло би се да је прихваћено горње мишљење, јер се каже, да се уговор о реуму у овом свом делу не коси са § 843. г. з., као ни са прописима нашег грађанског законика о интересу. Каже се затим, једино питање које би се могло истаћи на основу § 13. у вези § 538. г. з. јесте, да ли је овакав уговор саобразан јавном поретку. Овакво мишљење излаже Г-н професор Живојин Перић.

У сваком случају није спорно да дужник, кад би му се горње право признавало, може захтевати само урачунавање наведене вредности у главницу, али не и то, да му се преда тај вишак вредности. Ово отуда, што се из природе уговора о реуму закључује да, за време његовог трајања, дужник нема никаква права извлачења користи из уремљеног добра, изузев у случају постојања особеног уговора у виду установљавања „constitutum possessorium-a“.

Из целокупног досадашњег излагања може се закључити, да у принципу реум не постоји, али се може уговорити. Његово уговарање у закону није предвиђено, али је дозвољено, јер се не би могло рећи да се коси са јавним поретком. Уговор о реуму представљао би један стварноправни однос, који садржи у себи заложно право повериоца на непокретном односно покретном плодносном добру, као накнаду за интерес и евентуално главницу.

Постоји мишљење да питање о реуму спада у питања правне историје. И поред извесне тачности у овом мишљењу, питање о реуму — који подлежи критици како са економског гледишта тако и са гледишта јавног морала — могло би се, с обзиром на то да се и данас јавља као и на чињеницу како је регулисано, поставити и као проблем правне политике.

СУДСКА ПРАКСА

Из праксе Касационог суда у Новом Саду.

Г. Бранко Јевремовић, судија Апелационог суда у Новом Саду доставио нам је следећу одлуку.

Престанак женског лица, које није навршило 14 год. на извршење обљубе без утицаја је на дело из § 273. к.з. (Бр. Кре 113.-1937. од 4. октобра 1937. год.).

Окружни суд у В. К. пресудом својом бр. Кзп-327-1936. од 4. марта 1937. год. прогласио је кривим опт. Б. Ш. што је неустановљеног дана, месеца августа 1936. г. једанаестогодишњој девојци, која је чувала крај Т. гуске, пришао, са истом отишао у шираг покрај Т. и пошто је иста свукла своје гаћице, а он скинуо своје панталоне и гаће и клекнуо и нагао се над оштећеном у намери да над њом изврши обљубу и при томе је наступио излив семена код оптуженика, када се подигао без да су се полни удови оптуженика и оштећене додирнули, тиме је починио злочинство по-

кушаја обљубе означено и кажњиво по одељ. § 273. к.з. у вези са § 31. к.з. те га суд ради тога на основу сада цитираних законских прописа применом § 70. к.з. осуђује на казну лишења слободе у трајању од једне године и шест месеци робије као главну казну а на основу 2. одељ. § 46. к.з. на губитак часних права у трајању од две године и т. д.

Ову пресуду Окружни суд је донео на основу доказног поступка преслушавањем оптуженога, сведока и лекара вештака, те оптуженика прогласио кривим па обзиром на олакшицу доброг владања изрекао горњу казну.

По овоме је Одељење Б. Београдског Касационог суда у Н. С. донело ову пресуду.

Касациони суд ревизије одбацује а призив државног тужиоца не уважава.

Међутим призив оптуженика уважава, пресуду Окр. суда у погледу одмеравања казне преиначује, те оптуженог на основу законских прописа, наведених у пресуди Окр. суда осуђује на казну робије у трајању од једне године и једног месеца, остављајући иначе пресуду Окр. суда нетакнуту, а са доле наведених разлога.

Против пресуде Окр. суда изјавио је ревизију државни тужилац због повреде формалног закона из § 336. бр. 6. с. кр. (п. с тим у вези и због повреде материјалног закона из § 337. бр. 2. с. кр. п., а оптуженик због повреде материјалног закона из § 337. бр. 1. сл. а) и бр. 2. с. кр. п.

У оправдању своје ревизије држ. тужилац наводи, да је оптужени пред жандармеријом у присуству св. Н. Д. и П. М. признао да је над оптуженом хтео да изврши обљубу, али да услед старости није могао. Ови сведоци преслушани од стране суда су исказали још и то да је оптужени признао, да је и свршио, али вани. Када се томе дода изјава оштећене, која је у три маха пред судом и пред жандармеријом у лице тврдила оптуженоме, да је свој полни уд ставио на њену вагину, јасно је да је додир полних органа том приликом био извршен. У прилог тога, да је ејакулација могла настати само услед надражаја, насталог додиром полних органа иде и исказ св. Ч. И., која је исказала, да је видела, да је оптужени у шипражу скинуо своје чакшире, а оштећена своје гаћице а потом да су се обоје сагнули. Лекар стручњак је пак установио, да је запалење полног органа оштећене могло настати или услед нечистоће, унесене споља, или додиром мушког полног уда. Родитељи оштећене су пример честитости и уредности, те је запалење полног органа оштећене могло настати услед гурања мушког полног уда. Ово стање ствари је утврђено у записнику о гл. претресу и на основу овог чињеничног стања требао је суд оптуженог прогласити кривим за свршено дело обљубе из § 273. к.з. када је пак суд противно чињенично стање установио, наиме, да није дошло до додира полних органа, остварио је горе означене повреде закона.

Ова ревизија није основана, јер овом ревизијом државни тужилац заправо побија судску оцену на гл. претресу изнесених доказа, која је у смислу § 274. с. кр. п. слободна и која се ревизијом побијати не може.

Суд при установљењу чињеничног стања није узео за базу исказ оптуженога пред жандармеријом, а суд је дао темељите разлоге о томе, зашто је поверавао исказу оптуженога. Установљење суда дакле не противи се списима, а на основу установљеног стања суд је дело правилно квалификовао, те зато нема оних повреда закона, које жалилац истиче, па је касациони суд ревизију држ. тужиоца на основу § 345. бр. 2. с. кр. п. као очигледно неосновану одбадио.

Оптужени повреду формалног закона из § 336. бр. 5. с. кр. п. налази у томе, што је суд одбио предлог, да се изврши увиђај на лицу места у доказ тога, да св. Ч. И. није могла видети оно, што је пред судом исказала, јер је терен такав да се на оно место, где је наводно дело извршено, не може видети ни из удаљености од 10—15 корака, поготово не из удаљености од 50 корачаја, где је св. Ч. стојала.

Овај ревизијски разлог је неоснован, јер је предлог стављен на гл. претресу 11. фебруара 1937. г. Овај претрес је прво прекинут, а касније, 22. фебруара 1937. је одгођен за 4. март 1937. г. када се изнова почела расправљати цела ствар, а на том претресу није стављен такав предлог.

Повреду формалног закона из § 336. бр. 6. с. кр. п. жалилац види у томе, што је пресуда противречна, јер се у образложењу пресуде наводи, да суд поклања пуну веру његовом — жалночевом — исказу пред жан-

дармеријом, по којем је оштећена драговољно пристала на полни сношај, а с друге стране поверовао је исказу оштећене, да своју намеру није могао извршити услед противљења оштећене.

И овај ревизијски разлог није темељит, јер и ако је тачно, да у разлозима пресуде постоји горња противречност, ипак та противречност не твори повреду закона јер се иста не односи на битне околности. Наиме суд је жалиоца огласио кривим за дело из § 273. кр. з. а за почињење тога дела је споредно, да ли је дело извршено силом или не, јер би то установљење, да је дело почињено силом могло доћи у обзир само као отежица, никако не би проузроковало неповољне последице у погледу установљења, да ли је жалилац дело почињено, како се има то дело квалификовати.

Исту повреду закона види жалилац и у томе, што је пресуда непотпуна, јер суд није ценио ону битну чињеницу, да ли је код њега, као старијег човека, могао тако брзо наступити излив семена.

И овај ревизијски разлог је неоснован, јер је жалилац пред сведоцима Н. Д. и П. М. приликом преслушања пред жандармеријом, признао, да је ејакулирао, али вани. Како је суд поверовао том његовом исказу, то оно установљење суда, да је излив семена уследио тако брзо, оснива се на његовом исказу, а тај је исказ цењен.

Повреду материјалног закона из § 337. бр. 1. сл. а) с. кр. п. жалилац налази у томе, што суд није могао установити намеру на обљубу, јер сама та чињеница да је оштећена скинула гаћице, а он — жалилац — гаће, не може служити за основ закључку, да је хтео да изврши обљубу, па чак да је и имао намеру, он је од те своје намере праводобно одустао, а то се у смислу § 33. к.з. не казни.

Неоснован је овај ревизијски разлог, јер по становишту овога суда намера је чињеничко стање, које је суд у оквиру § 274. с. кр. п. по свом слободном уверењу установио, а то не може бити предмет овог ревизијског разлога.

Напоследку повреду материјалног закона из § 337. бр. 2. с. кр. п. жалилац види у томе, што дело није квалификовано по § 273. од. 2. кр. з. јер нема доказа да је он легао на оштећену, већ само то, да је он скинуо своје гаће, а оштећена своје гаћице.

Није основан ни овај ревизијски разлог, јер жалилац заправо побија судску оцену на гл. претресу изнесених доказа, која је у смислу § 274. с. кр. п. слободна, као што је то горе већ речено, а која (оцена) се ревизијом побијати не може.

Како је дакле ревизија оптуженог у целости очигледно основана, то ју је Касациони суд на основу § 345. бр. 2. с. кр. п. одбацио.

Против пресуде Окр. суда изјавили су призиве и то: држ. тужилац због благе казне, а оптужени због строге казне. Касациони суд је узео у разматрање прво призив оптуженога и установио је, да поред доброг владања, које је Окр. суд установио, предлеже као олакшице још и породично стање (2 деце) и делимично признање, које је служило као основ за установљење чињеничног стања, па је нашао, да је по Окр. суду одмерена казна, а сада установљене олакшице, строга. Услед тога уважио је призив оптуженога, пресуду Окр. суда у погледу одмеравања казне преиначио, и казну одмерио као у диспозитиву ове пресуде, а призив државног тужиоца није уважио.

Сукоб међупокрајинских закона у погледу пословне способности удате жене, у недостатку специјалног закона о томе, има се расправити по прописима материјалног права, који важе на подручју жениног правног домицила.

Супарничар, тужиља Јелица у своме поднеску, упућеном преко свога пуномоћника, адвоката П. Окружном суду за град Београд, изјавила је да повлачи тужбу и одриче се тужбеног захтева противу тужене стране по спору, који она води са својим мужем Б. због неизвршења уговора о мизу. Уз поднесак је приложен уговор о пуномоћству, закључен између тужиље Јелице и адвоката П. којим овога овлашћује да се у име њезино одреке тужбе и тужбеног захтева противу тужене стране и да опозове раније издато пуномоћје, издато од стране тужиље адвокату М. за вођење овога спора. Уговор о пуномоћству закључен је у Земуну и потврђен код тамошњег јавног бележника. На одређеној усменој расправи, после саопштења горњег поднеска туженој страни, заступници исте истакли су пред-

лог, да нема места вођењу овога спора пошто је тужиља у поменутом поднеску повукла своју тужбу и одрекла се тужбеног захтева у смислу § 332. гр. п. п. па су предложили да суд ово истакнуто питање расправи својим закључком.

Упуштајући се у оцену питања, да ли истакнутом предлогу тужене стране има места и да ли је правна радња тужиље Јелице у наведеном поднеску пуноважна, Окружни суд је нашао, да је њена изјава са приложеним уговором о пуномоћству, закљученим у Земуну, без дејства, те да нема места обустави поступка по главној ствари, јер се засновани правни односи од стране тужиље противе прописима Српског грађанског законика од 1844. год. Прописи грађанског законика, који регулишу пословну способност удате жене и односе између супруга у погледу права и дужности — § 37. у вези § 920. и § 107. грађ. зак., јесу принудног карактера, те се не могу мењати како вољом једног супруга, тако ни другог. Статус удате жене у погледу пословне способности равна се малолетницима од 7 до 21 године — § 37. у вези § 920. грађ. зак. а како млађи малолетници не могу предузимати ни један јавни акт на штету своје имовине, без одобрења свог законског заступника, то ни жена не може засновати правни однос, било на штету било на корист брачне заједнице, без специјалног одобрења свога законитог мужа. Па како је тужиља Јелица одрицањем од тужбе и тужбеног захтева у поднетом поднеску без одобрења свога мужа, тужиоца Б., учинила правну радњу на штету интереса брачне заједнице а мимо мужевљевог власт — §§ 109. и 110. грађ. зак., то су њени правни акти у уговору о пуномоћју, закљученом у Земуну са адвокатом П., тако и у поднеску без важности и дејства за судбину спора по главној ствари. С обзиром да су тужиља Јелица и тужилац Б. рођени на територији предратне Србије, брак закључен у Београду, спор по главној ствари противу тужене стране покренули пред Окружним судом у Београду, где им је у то доба био и заједнички домицил, то се на њих и њихове односе, настале по овој правној ствари, имају применити правни прописи материјалног права овог правног подручја — § 46. грађ. зак., па макар да су поједини акти били предузети на коме другом правном подручју. Стога суд није могао уважити предлог тужене стране, да је одустанак тужиље Јелице у Земуну од тужбе и одрицање од тужбеног захтева правно пуноважан и да је тужба повучена у смислу § 332. гр. п. п. с обзиром да на територији правног подручја у Земуну жени није потребно одобрење од стране мужа у свима пословима за живота мужевљевог. Навод тужене стране да тиме, што је тужилац Б. одобрио својој жени — тужиљи Јелици да подигне тужбу, он јој је самим тим фактом дао одобрење, да може повући тужбу и одрећи се тужбеног захтева и чинити друге правне акте у вези са покренутиим спором, суд није могао уважити, јер је одобрење мужевљево увек специјално и важи само за поједини конкретни случај, осим кад је то изрично законом дозвољено — §§ 3. и 4. трг. зак. Подизање тужбе је у интересу брачне заједнице, док међутим повлачење тужбе и одрицање од тужбеног захтева је на штету интереса исте заједнице те за сваку процесну радњу у поступку, коју предузима удата жена потребно је одобрење мужа. Према томе, како повлачење тужбе и одрицање од тужбеног захтева спада у акте материјалног располагања са судбином спора, то ни тужиља Јелица без изричног одобрења свога мужа, није могла повући тужбу и одрећи се тужбеног захтева.

Апелациони суд је уважио рекурс туженика и укинуо закључак Окружног суда са следећих разлога:

Истина је, да је по прописима Српског грађанског законика пословна способност удате жене ограничена и да она не може предузимати ни један правни акт на штету своје имовине без одобрења свога законског заступника — односно мужа — али хрватско законодавство, које важи на територији, где је уговор о пуномоћству у питању закључен, не признаје ограничење удате жене за предузимање правних послова. Према томе, пуноважност обавезе тужиље Јелице има у овом случају да се цени, не по закону за територију, где би она евентуално имала правно дејство да произведе, него има да се цени према закону места, где је заснована, односно где је пребивалиште тужиљиног мужа. Па како је пребивалиште тужиљиног мужа у Земуну, на правном подручју хрватског законодавства, које не признаје ограничење удате жене за предузимање правних послова, то је и одустанак тужиљин од тужбе и тужбеног захтева преко пуномоћника П. пуноважан.

Касациони суд није уважио recurs тужиоца већ је потврдио закључак Апелационог суда, налазећи да су неосновани наводи у истом recursу. Јер, кад се из чињеничног стања види, да је тужилин муж са службом у Земуну, да је дакле средиште његових правних интереса, његов домицил у Земуну, на правном подручју хрватског законодавства, онда је recursни суд правилно нашао, да се пуноважност изјаве тужилине преко пуномоћника П. има ценити по одредбама хрватског законодавства. Сукоб међупокрајинских закона, који се у овом случају појављују, с обзиром да за решавање тога питања не постоји специјалан закон, има се, по нахођењу Касационог суда, расправити по прописима материјалног права, који нормирају тужилину способност за предузимање правних послова и који важе на подручју њеног правног домицила — §§ 46. и 10. грађ. зак. Према месту службовања тужилиног мужа, супарничара Б. и њен правни домицил је Земун — § 69. гр. п. п., на чијем правном подручју важи хрватско законодавство, по коме удата жена није ограничена у вршењу правних послова, нити је за исто потребна његова привола. Чињеница, што она и њен муж станују у Београду нема значаја за одлуку по покренутом питању, кад им је домицил у Земуну, јер по § 65. гр. п. п. правни домицил има превагу над фактичким домицилом, што има примене и важи, како у питању пасивне, тако и активне легитимације. Правно разлагање у recursу о нужном јединственом супарничарству, као и питање, чија изјава у одрицању од тужбеног захтева важи, кад међу супарничарима о томе нема сагласности, има бити предмет оцене првог суда, који има да настави рад по овоме предмету.

Закључак I. грађ. већа Касационог суда од 29. I. 1938. г. Рек. бр. 408-37.

Тих. М. Ивановић

секретар Касационог суда у Београду

Страно правосуђе

И бигамија застарева. Касациони суд у Бечу насупрот гледишту врховног државног тужиоца донео је одлуку, да кривично дело двоструког брака није трајан деликт, већ подлеже застарелости.

Окружни суд у Бечу осудио је у фебруару о.г. једног грађевинара зато, што је прећутавши свој закључени брак у 1918 год. закључио други брак у 1930 год. У својој жалби адвокат оптуженога заступао је гледиште, да бигамија застарева за пет година, дакле у овом случају 1935 год., јер је пријава противу оптуженога поднета тек 1937 год.

Насупрот томе заступник врховног државног тужиоца позвао се на досадање одлуке, по којима се бигамија сматра као трајан деликт и да стога дотле постоји, докле други брак траје. Ако би се закључење двоструког брака сматрало као деликт који може застарети, онда би тиме био повређен основни принцип моногамије.

Касациони суд је после двочасовног већања уважио жалбу оптуженога и ослободио га је оптужбе. У образложењу истакнуто је, да се бигамија не може сматрати као трајан деликт и да према томе застарева за 5 година. Противправно стање, да једновремено постоје два брака једног човека, може се уклонити на тај начин, што ће се други брак судским путем огласити за неважећи.

Право на издржавање. У једном конкретном случају бечки Касациони суд донео је значајну одлуку, да једна пресуда о издржавању није никада у свом пуном обиму правноснажна и у свако време новом тужбом и новом пресудом може бити обеснажена, када осуђено лице на давање издржавања докаже, да су се битно измениле имовинске прилике његове или лица коме је издржавање досуђено.

Пресуда о давању издржавања има само ограничено правно дејство, јер се при томе увек прећутно претпоставља, да се односи странака у будућности неће изменити. Али ова прећутна претпоставка важи само дотле, док није новим чињеницама обеснажена.

Касациони суд иде још даље и објашњава, да нова пресуда донета на основу новопроизашлих околности има повратно дејство: снижење или повнишење издржавања важи од оног времена, када је наступила промена у приходима; она важи, и ако је од тога времена до доношења нове пресуде

ранија пресуда била још у снази. Издржавање које пада на то време, а није исплаћено, не може се више егзекуцијом наплатити.

Једнаке године старости супружника као разлог за развод брака. Касациони суд у Бечу потврдио је пре кратког времена једну пресуду, којом је пресуђено да се један брак разводи из разлога, што су супружници истих година старости.

Случај се односи на једног чиновника, који је десет година живео срећно у браку са женом истих година. Постепено је после тога настало отуђивање између супружника и најзад је муж дао налог своме адвокату да поведе брачни спор противу његове жене.

Суд је развео брак кривоцом обе стране и према проблему истог доба старости супружника заузео је следећи интересантни став:

Незнатна разлика у годинама супружника, због које је овај брак упропашћен и разведен, није до данас још темељно расматран. Било је додуше бракова, у којима су супружници истих година живели срећно, и то у почетку, док нису достигли четрдесету и педесету годину, док та разлика није постала уочљива. Али у већини случајева ови бракови завршавају несрећно, јер мушкарац и жена различно старе. После четрдесете године жене просечно веома брзо старе. Док напротив мушкарци у томе времену достижу врхунац, на коме се задржавају дуже времена, и затичу као такви жену која је већ ушла у доба старости.

Ту само љубав и образовање може много да изглади. Али тамо где су се брачни парови само навиком прилагодили једно на друго, и где су односи чисто телесни без духовне култивације, ту они подлежу природи и растају се.

Супруга се жалила на овакво мотивисану пресуду, али је иста од највишега суда оснажена.

Убиство умоболнога. Необично је мотивисана пресуда једног суда у Немачкој због убиства умоболнога, коју стога наводимо.

У Тирингену је недавно убио један сељак свога сина на спавању, јер је истог ваљало сместити у један завод за умоболне, а отац је био дужан да сноси за њега трошкове.

Суд је убицу осудио само на три године затвора, а на основу мишљења националсоцијалистичког претседника здравственог отсека у Тирингији професора Астела, који је изјавио, да је овај сељак извршио ово дело у тежњи да одржи осталу породицу, која је везана за земљу. Право је само оно, што служи животу народа, и обрнуто. Неправо, што штети народ. Ово дело није причинило народној заједници никакву штету, према томе и ако је извршилац убица с предумишљајем треба да буде ослобођен или само најблажије кажњен.

Суд је додуше у својим разлозима напоменуо, да отац као старешина породице није имао право да изрекне пресуду над једним чланом своје породице, јер је то надлежност правосуђа, али га оправдава, да је он уклонио једног члана људског друштва, који му духовно више није припадао. Стога га је тако благо и казнио.

Осакаћење као извор прихода. У Остенди је прегазно аутобус једног просјака са једном ногом и отсекао му је другу ногу. Просјак је тужио суду аутобуско друштво и тражио да суд осуди друштво на плаћање ренте. Суд у Остенди, који је овај случај расправљао, одбио је тужиоца од његовог тражења са следећим класичним образложењем: пошто се тужилац пре овог несрећног случаја издржавао као просјак с једном ногом, суд налази да му губитак друге ноге може само знатно увећати приход у његовом занату и тиме му осигурати egzистенцију.

Осакаћени просјак изјавио је жалбу на ову пресуду.

Милорад Антоновић
адвокат.

За решавање спорова око задржавања казне — пенала од стране државе, због неизвршења уговора о року, надлежни су редовни судови. (Пресуда Касационог суда у Београду од 23. новембра 1937. год. Рев. 1227).

У правној ствари тужиоца — фирме Ф., противу туженика Д. К. Ј., због задржања пенала у суми од 1.611.433,38 дин., Окружни суд за град Београда пресудом од 18. маја 1936. год. По-336-35., осудио је тужену страну на повраћај спорне суме, са разлога:

„Тужилачка страна је навела:

Да је на основу решења Министарског Савета Г.Д.Бр. 48166. од 31. августа 1927. год., закључила уговор са Министарством саобраћаја о оправци локомотива и вагона; да су све ове оправке према уговору требале да буду извршене за 105.064 радних дана, дакле за укупно 15.803 радних дана раније но што је уговором предвиђено; да је за сваку партију оправки било уговором предвиђено за колико радних дана треба да буде извршена а да је тужилачко предузеће оправку локомотива извршило за 6.698 рад. дана а требало је исту према уговору да изврши за 6.314 радних дана, да је дакле друштво са оправком локомотива било у задоцњењу за 384 рад. дана и да је држава, правилно рачунајући по 2.— дин. од сваке хиљаде за сваки радни дан закашњења, задржала од исплата тужилецком друштву на име пенала 1.611.438,38 дин.; да приликом задржавања овога пенала тужена држава није имала у виду да је друштво посматрајући укупно све оправке извршило исте за 15.803 радних дана пре но што је то у уговору предвиђено; да је ради повраћаја овога пенала фирма повела административни спор који је окончан решењем Министарства саобраћаја Бр. 15247.-32., које је потврђено пресудом Министарства саобраћаја од 25. октобра 1933. год. којим је фирма дефинитивно одбијена од тражења да јој се врати неправилно задржани пенал; да је тужена држава правилно обрачунала задржани пенал али да на њега у опште није имала права а нарочито да није могла да примени пропис § 99. а) зак. о држ. рачуноводству, пошто фирма није ни тражила ни добила продужење рока за испоруку оправки, а ово у толико пре што је у уговору са државом тачно предвиђено да се овај пропис може применити само онда ако би фирма тражила и добила продужење рока за испоруку чега у конкретном случају није било.

Државни правобранилац је за тужену државу навео:

Да је држава правилно поступила, да је закашњења са стране фирме заиста било и да је према томе примена прописа § 99. а) зак. о држ. рачуноводству умесна пошто је то принудни пропис, а његова примена је предвиђена и у самом уговору; да је даље за примену овога прописа једино од важности да ли је било или не закашњења а не и то да ли је предузимач тражио продужење рока за оправку или не.

Међу странкама је неспорно да је сума која је задржана од стране Министарства правилно обрачуната и да је заиста за поједине партије испорука закаснела за оно време колико је од стране тужене државе задржано на име одбитака 2% у корист инвалидског фонда. Исто тако неспорно је и то да тужилачка страна није тражила продужење рока за испоруку закаснелих партија. Међу странкама је спорно од одлучујуће важности за праву овога спора то: да ли је држава за закашњење испоруке појединих партија имала права да задржава 2% приликом исплате у корист инвалидског фонда и ако тужилачка страна није тражила продужење рока за испоруку.

Упуштајући се у оцену овога спорног питања суд је у смислу § 368. грпп. нашао:

По чл. 99. зак. о држ. рачуноводству ако би предузимач захтевао продужење уговореног рока за испуњење своје обавезе и ако би му се тај рок могао продужити онда ће му се приликом ликвидирања набавке у корист инвалидског фонда одбити од рачуна од сваке хиљаде динара вредности уговорене набавке по 2% динара дневно за онолико дана за колико му је испоручење обавезе продужено. А по чл. 98. зак. о држ. рачуноводству ако предузимач не би своју обавезу у свему испунио, уступиће се на новој лицитацији или погодби другоме, или ће се извести у режији на рачун првог набављача или предузимача, који је одговоран за штету.

Из чл. 11. Уговора о испоруци види се да су странке уговориле да у случају ако предузеће буде тражило продужење уговореног рока за испуњење обавеза по уговору, дужно је платити казну по чл. 99. зак. о држ. рачуноводству, која је одредба обавезна да се унесе у сваки уговор по чл. 99. зак. о држ. рачуноводству.

Према овоме како је несумњиво утврђено и међу странкама неспорно, да је тужилачка странка са своје стране уговор испунила и ако не на време и како тужилачка страна није захтевала продужење рока за испоруку, што је битно за одбијање 2% у корист инвалидског фонда, нити се је тужена страна користила правом, које јој даје чл. 98. зак. о држ. рачуноводству,

то се тужена страна на основу § 547. и 21. г.з. има осудити да врати задржану суму у износу од 1.611.438,38 динара са 6% год. интереса од 8. априла 1935. год. као дана подизања тужбе до исплате.

Поред тога тужена држава има се осудити да накнади тужиоцу — фирми Ф. д. д. — 16.432.— дин. плаћене таксе и да јој плати 2.000.— дин. на име парничних трошкова — § 143. грпп.

Приговор пуномоћника тужене државе, да је држава имала право да задржи ову суму, без обзира да ли је тужена страна тражила продужење рока за испоруку, јер тужилачка страна није на време извршила испоруку, неуместан је са разлога што се из чл. 99. зак. о држ. рачуноводству види да је за наплату 2% од сваке хиљаде у корист Инвалидског фонда, потребно да је предузимач захтевао продужење рока за испоруку, док међутим тужилачка страна није захтевала продужење рока за испоруку и према томе тужена страна није могла, нити имала права, да задржи спорну суму.

Па како према напред наведеном тужена страна није имала права да задржи спорну суму на основу чл. 99. зак. о држ. рачуноводству, то је ваљало дозети одлуку као у диспозитиву“.

По призиву туженика, Апелациони суд у Београду, пресудом од 13. јануара 1937. год. Пл. 1428, потврдио је пресуду Округног суда, са разлога:

„Призивни навод под I: да је побијаном пресудом пресуђено о ствари, за коју није допуштен редован правни пут, пошто је у питању административни спор и да стога постоји разлог ништавости, — неоснован је, јер за постојање административног спора потребно је да се једним актом управне власти угрожава какво право или непосредан интерес тужиоца, заснован на закону.

Међутим, у овом случају тужиочево право за повраћај задржаног новца не заснива се на закону или уредби, већ потиче из уговора, — чл. 11. уговора приложеног уз тужбу. Према томе, када тужилац заснива своје право на самом уговору, по коме је држава другоуговорачка страна — § 531. у в. § 13. гр. зак., — онда је јасно, да је овде у питању један чисто приватно правни однос између уговорачких страна за који је једино надлежан редован суд — § 1. грпп. у в. чл. 16 уговора.

С тога је неумесно призиваочево правно разлагање и позивање на § 99. а) зак. о држ. рачуноводству, а о томе, да је казна јавна дажбина и да су државни органи наплаћујући исту радили једино у својству јавне власти. Јер казна из § 99. а) зак. о држ. рачуноводству предвиђена је и унета у постојећи уговор парничара. У томе уговору предвиђени су и услови под којима се ова казна има и наплатити, те је редован суд, као и за остале случајеве уговорне казне, надлежан да решава о околностима: да ли су или не испуњени предвиђени услови.

Чињеница, пак, што суд приликом свега тога расправљања има да тумачи и прописе из области административног права, не може да утиче и на промену једног чисто приватно правног односа, заснованог на уговору који је закон за странке — § 13. гр. зак.

Због тога је и схватање призиваочево, да би за овај случај био надлежан редован пут само у том случају да је било продужења рока, те да би само питање по наплати пенала зависило од претходног питања: да ли је лиферант на време извршио испоруку односно да ли је за исту било продужење рока, — неосновано је. Јер, само питање, да ли је лиферант на време или не извршио испоруку, односно да ли је било продужења рока, траженог у смислу уговора, пошто се сва та питања свде на исто: да ли су наступили услови за наплату казне из уговора а за које је питање као што је наведено надлежан редован правни пут.

Неумесан је и призивни навод под II: да је суд првог степена дао погрешну правну оцену. Јер, сам призивалац у свом призиву тврди да се из стилизације чл. 11. пом. уговора види да је за продужење рока за испуњење обавезе потребно да је лиферант тражио продужење уговорног рока и да му је то продужење потребно. Даље истиче, да у смислу § 532. гр. зак. може бити и прећутног одобрења пошто није предвиђено како се има тражити продужење рока који је закључак призиваоца неоснован. Уговор је за странке закон, — § 13. и § 547. грађ. зак. Према томе, ако један од уговорача не испуни уговор на време или онако како је то предвиђено у уговору су одређене и последице тога неизвршења. Јер, други уговорач може у том случају тражити потпуно извршење, као и накнаду због неизвршења

уговора на време, — § 553. грађ. зак. Зато баш један савестан лиферант има рачуна да тражи продужење, јер се тиме ослобађа од одговорности за накнаду штете због неизвршења уговора на време.

Сама, пак, околност, што у овом случају држава није имала разлога да тражи накнаду штете и што се самим стичањем прилика тужилац налази у бољем положају, а није тражио продужење рока — без важности је за пресуђење ове правне ствари. А ово стога што од воље уговорача зависи да ли ће или не остваривати своја права — § 13. грађ. зак.“

По ревизији туженика, Касациони суд у Београду пресудом од 23. новембра 1937. год. Рев. 1227, потврдио је пресуду Апелационог суда, са разлога:

„Да не стоји навод улагача ревизије, да је привини суд погрешно прешао преко истакнутог приговора недопустивости редовног правног пута у овој правној ствари, и да је стога побијана пресуда ништава по § 597. тач. 1. грпп. Ово не стоји стога, што се из образложења побијане пресуде види, да је привини суд ценио истакнути приговор тужене стране, и правилно нашао, да је за пресуђење ове правне ствари надлежан редован суд.

Што се пак тиче разлога, које је дао привини суд за горње своје гледиште, Касациони суд исте не усваја у потпуности. Ово стога, што је неоснован разлог привиног суда, да казна из чл. 99. а) з. о држ. рачуноводству није јавна дажбина стога, што је чл. 99. а) з. о држ. рачуноводству унет у уговор закључен између странака, јер тиме, што је овај законски пропис унет у уговор, он није могао изгубити свој јавно-правни карактер и постати само једна уговорна одредба, нити је казна предвиђена у истом због уношења у уговор престала бити јавна дажбина. Поред свега напред реченог Касациони суд, ипак, налази, да је за пресуђење овога спора надлежан редован суд и то стога, што овде није у питању чист случај примене чл. 99. а) зак. о држ. рачуноводству, као у правној ствари на коју се позива ревизија. У чл. 99. а) з. о држ. рачуноводству прописано је, да ће се у њему прописана казна наплаћивати, ако предузимач тражи и добије продужење рока за извршење погођеног посла. У конкретном случају, утврђено је, да предузимач није тражио продужење рока за извршење погођених радова, те случај из чл. 99. а) з. о држ. рачуноводству није ни наступио, већ је тужена страна, тумачећи чл. 99. з. о држ. рачуноводству у вези са одредбама уговора сматрала, да има право да задржи тужиоцу казну предвиђену у чл. 99. а) пом. зак. стога, што тужилац у уговореном року није завршио погођени посао, и ако он продужење тога рока није тражио. Према томе до задржавања пенала није дошло по чл. 99. а) з. о држ. рачуноводству, јер, као што је наведено, услови из тога члана нису ни испуњени, већ на основу тумачења уговора у вези са одредбама чл. 99. а) з. о држ. рачуноводству, те је стога Министарство саобраћаја, вршећи задржавање пенала, делало у својству уговорне стране, а не у својству органа јавне власти. Из тога следује, да спорна сума није задржана као јавна дажбина, већ као казна за неизвршење уговора о року, услед чега не стоји истакнути разлог ништавости из тач. 1. § 597. у в. тач. 6. § 571. грпп.

Касациони суд је даље нашао, да не стоји ни навод државног правобраниоца изнет у ревизијском писмену, да се побијана пресуда оснива на погрешној правној оцени ствари — тач. 4. § 597. грпп. Ово пак не стоји стога, што је привини суд, усвајајући разлоге првог суда, правилно нашао, да се од тужиоца не може наплатити износ предвиђен у чл. 99. а) зак. о држ. рачуноводству, стога, што он није тражио продужење рока за испуњење обавезе. Условљавајући задржавање пенала тражењем продужења рока за извршење обавезе привини суд је у свему правилно схватио правни значај чл. 99. а) зак. о држ. рачуноводству“.

Противу одлуке зборнога суда, којом се оглашава надлежним за пресуђење спорне ствари, нема места правном леку. (Закључак Касационог суда у Београду од 6. децембра 1937. године Рек 558.).

У правној ствари тужиоца Главног Савеза Срп. земљ. задр. противу Југосл. Просв. филма због дуга од кирије, Окружни суд за град Београд закључком од 17. новембра 1936. год. По-753, одбио је приговор тужене стране о стварној и месној надлежности суда, са разлога:

„Поднетом тужбом тужилачка страна је тражила да јој тужена за-

друга плати на име дужне кирије за пословне просторије износ од дин. 232.959.—.

На првом рочишту, које је одржано на дан 17. новембра 1936. год. тужена страна је истакла приговор стварне и месне ненадлежности овога суда са мотивацијом да је седиште тужене фирме у Земуну пошто је тамо протоколисана фирма па је зато надлежан Окружни суд у Срем. Митровици и то у свом тргов. већу, зато што се тужена страна као задруга има сматрати у см. § 47. т. 1. трговцем, те је за њу закуп пословних просторија трговачки посао.

Упуштајући се у расправу умесности истакнутих приговора суд је прво нашао: да закуп просторија није трговачки посао у смислу § 17. трг. зак. па је с тога стварно надлежан Окружни а не трговачки суд. Што се пак тиче приговора о месној надлежности овога суда, суд је нашао: да је и овај приговор неоснован, јер се из изјаве пуномоћника туженика, дате на расправи од 17. XI. 1936. види да се управни одбор тужене задруге налази у Београду, а по нахођењу суда са одређивањем месне надлежности није важно место протоколације фирме већ седиште управног одбора исте“.

По рекурсу туженика, Апелациони суд у Београду закључком од 17. марта 1937. год. Пл-417, укинуо је закључак Окружног суда са разлога: „Из поднете одлуке Кр. Кот. суда као трг. суда у Земуну од 12. јануара 1931. год. види се, да је седиште Југосл. проsv. филма задруге С.О.У. у Земуну, а према §-67. грпп. општа месна надлежност задруга одређује се према њиховом седишту.

Ни оцена о стварној надлежности није на закону основана, јер за оцену надлежности није важна природа правног посла у опште — овде закуп, већ је од утицаја коме је служило порабно добро и у какве сврхе. Овде пак јасно је да је порабно добро служило у трговачке сврхе за туженика, а по овоме се и одређује надлежност трговачког суда.“

Поводом рекурса тужиоца, Касациони суд у Београду по службеној дужности, закључком од 6. децембра 1937. год. Рек-558 укинуо је закључак Апелационог суда са разлога:

„Поводом рекурса тужилачке стране Касациони суд је нашао:

„Погрешно је Апелациони суд као рекурсни, што је се упуштао у оцену закључка Окружног суда за град Београд којим је одбијен приговор тужене стране о стварној и месној ненадлежности а ово са разлога, што је у смислу § 41. од. II. кп. одлука зборнога суда, којом се оглашава надлежним за пресуђење правне ствари, правоснажна и не може се правним леком побијати.

Према томе, рекурс тужене стране, изјављен на закључак Окружног суда за град Београд као првога суда је у смислу горе наведеног законског прописа недопуштен, те је исти требало у смислу § 617. грпп. одбацити по службеној дужности.“

Јован Д. Смиљанић
секретар Касац. суда у Београду

Да ли се поништај права индустријске својине може тражити и после престанка његове важности? (Поводом једног решења Касационог одбора Управе за заштиту индустријске својине у Београду).

Једна позната аустријска творница конца тражила је поништај жига једне друге енглеске творнице, који је ова заштитила у нашој држави, за обележавање вуњених, памучних и др. текстилних производа, из разлога што је на томе жигу главни истакнути елемент слика лава, која се налази такође као главни део на три раније регистрована жига тужилачке аустријске фирме, а којима она обележава исту врсту робе.

Тужена фирма после пријема тужбе на одговор, а пре одржане усмене спорне расправе, одрекла се свога права на спорни жиг. Тужилачка страна ипак је остала при своме захтеву, тражећи утврђивање сличности између поменутих жигова и поништај оспореног жига, као и да туженик сноси парничне трошкове.

Одбор за оспоравање (у првој инстанци) нашао је, да је туженичка фирма одрицањем свога права на спорни жиг пре усмене спорне расправе, прећутно признала основаност тужбеног захтева. Но независно од овога, Одбор за оспоравање упустио се у оцену сличности жигова, и констатујући да између оспореног жига енглеске фирме и жигова тужилачке аустријске фирме постоји таква сличност, да би обичан купац тешко могао уочити

постојећу разлику међу њима, нарочито имајући у виду широке потрошачке кругове, решио је, да се тужба као основана уважи и оспорени жиг, иако је исти, иначе на основу одрицања престао да важи, сматра ништавним по § 64. Зак. о зашт. инд. својине, као да никад није ни био регистрован и да тужена фирма сноси све парничне трошкове.

Касациони одбор, решавајући по овоме спору у другој и последњем степену, стао је на супротно гледиште, налазећи, да је правна оцена Одбора за оспоравање погрешна, јер није било места решавању о поништају жига кога се његов сопственик још пре спorne расправе одрекао, пошто само право жига у моменту одлуке није ни постојало, те се је могао да расправи само захтев тужбе о накнади парничних трошкова, не упуштајући се у решавање по главном тужбеном захтеву, који се самим престанком права жига угасио.

У решавању тужбеног захтева о накнади парничних трошкова, Касациони одбор такође се није сложио са одлуком прве инстанце о сличности жигова, јер није могао да стекне убеђење, да је слика лава, како је претстављена на пом. обележјима, подобна да код потрошача изазове пометњу у погледу порекла робе, јер је целокупан изглед жига тужене фирме према целокупном изгледу жигова друге парничне стране такав да обичан купац може и без нарочите пажње лако уочити разлику дотичних обележја, те према томе сматра да тужена фирма регистрацијом свога жига није изазвала тужбу, па не може бити ни осуђена да сноси парничне трошкове. (К. ж. — 2. од. 11. VI. 1936 год.).

Када је у питању престанак једног права жига, није све једно по коме је законском основу ово право престао. По § 62. Закона о заштити индустријске својине, право жига у случају одрицања његовог власника престаје сутра дан по пријему претставке у Управи за заштиту индустријске својине о одрицању (ex tunc), док у случају спора, поништај права жига на основу § 64 Зосис. има повратно дејство (ex tunc), тако да се сматра, да то право није никада ни постојало. Правне последице цитираних законских прописа у погледу трећих лица потпуно су различити.

Престанак права жига због одрицања има карактер вољног напуштања таквог права од стране његовог власника, али се никако не може такав престанак тумачити као да право од тада није било ваљано и постојало као искључива привилегија његовог власника. Према томе, у оваквом случају, могао би власник таквог права индустријске својине, и по престанку његове важности, да у спору пред надлежним редовним судом тражи евентуално накнаду штете од онога лица, које му је причинило штету повредом права жига, у периоду његове важности.

Међутим у случају поништаја жига по § 64. Зак. о зашт. инд. својине, сматра се право жига као ништавно, као да никада није ни постојало, (поништај има ретроактивно дејство), те ранији власник не би могао више иницијати никаква права у вези са истим, па ни за период времена у коме је заштита формално постојала и важила, јер се жиг ништи са повратним дејством. (У овоме смислу донео је решење и Одбор за оспоравање у спору за поништај модела бр. М. о. 4.-36., а нека законодавства страних земаља имају у томе погледу и изричне одредбе).

Сматрамо стога да становиште Касационог одбора у поменутом спору није оправдано и да би право индустријске својине и после престанка његове важности одрицањем од стране власника, могло да се ретроактивно поништи у спору код Управе за заштиту индустријске својине, ако за то странка има интереса.

Љуб. Мирковић,

референт-правник Управе за инд. својину.

На основу § 59. чин. зак. не може се добити звање, које почиње са 4. гр. 2. ст.

Указом Мин. финансија од 15. априла 1936. г. бр. 1023, а на основу § 592.—3., постављен је за вишег саветника Врховног државног правобраништва III. групе 2. степена Ј. В., адвокат из П.

Против овог Указа Главна контрола је, под Бр. 57037-36., подигла тужбу Државном савету, из следећих разлога:

„По § 59. чин. зак. од 1931. год. допуштен је пријем у државну службу из слободне професије само на звања, која почињу од III. положајне групе па на више — распоређена по § 346. чз.

пријем лица из слободне професије у државну службу. Зато је он оваква постављена везао само за звања, која почињу са III. гр. 2. степеном. —

Овом одредбом законодавац је хтео, да спречи односно ограничи у овом смислу постоје и одлуке Опште седнице Главне контроле Бр. 17786-36. и Бр. 40984-36. —

Према одредбама закона о Државном правобраниоштву од 15 јула 1934. год., које се односе на Врховно државно правобраниоштво, звање вишег саветника Врховног државног правобраниоштва почиње са IV групом 2. степеном.

То се види из следећег:

У § 43. овог закона набројана су сва звања, која постоје у Врховном државном правобраниоштву. Међу овим звањима предвиђено је и звање вишег саветника, које је звање именовани добио. —

Према § 48. истог закона, само је звање врховног државног правобраниоца и његовог заменика распоређено овим прописом. Сва остала звања, у која долази и звање вишег саветника, према ал. 2. § 48. у вези § 49. закона о Правобраниоштву, распоређена су у § 346 чин. зак. од 1931. год. А, по § 346. 2—3, звање вишег саветника Државног правобраниоштва, у овом случају звање вишег саветника Врховног правобраниоштва, распоређено је од IV. од. 2. степен до III. групе 1. степен. — То значи да звање, које је именовани добио, почиње са IV. гр. 2. степеном.

Из изложеног је јасно, да звање вишег саветника Врховног државног правобраниоштва није остало, како то Правобраниоштво тврди, нераспоредено, него је, напротив, као што је горе изложено, распоређено §-ом 346. ч. з. од IV. гр. 2. степен до III. гр. 1. степен, услед чега је горњи указ противан § 59. 2—3.

Са истих разлога је Државни савет, својом пресудом бр. 17487-36. од 5. септембра 1936. год., поништио оспорени указ.

Др. Ананије В. Илић.

ИЗ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ

Седница од 1. марта 1938. год.

Уписани су у именик адвоката: Ђорђе Радивојевић, Никола Војводић и Марсел Финц — сви са седиштем у Београду.

Уписани су у именик адв. приправника: Тирил Николић, код адв. Александра Милојковића у Београду са почетком вежбе о 1. марта 1938. год.; Радомир Матић код адв. Стојана Милетића у Крушевцу са почетком вежбе од 24. фебруара 1938. год.; Милорад Којић код адв. Душана Ристића у Београду са почетком вежбе од 9. фебруара 1938. год.

Одобрен је прелаз адв. приправнику Димитрију Гавриловићу од адв. Јована Марковића код адв. Слободана Стојановића у Београду.

Избрисан је из именика адв. приправника Др. Борислав Благојевић под 15. апр. 1937., с тим, да се прекидање вежбе расправи кад се буде обратио Комори за потврду исте.

Одобрено је президијално решење од 28. феб. 1938. којим је адв. Јован Благојевић из Шапца одређен за привременог преузиматеља канцеларије адв. Станка Трифуновића из Шапца, који је лишен слободе због политичке кривце.

Једногласно је примљен поклон адв. Радослава Попс-Драгића из Београда, који се састоји у комплетима часописа „Полиција“ за раније године за коморину библиотеку, с тим, да се дародавцу пошаље и писмена захвалница, као и да се овај случај нотира у Браничу.

Седница од 9. марта 1938. год.

Уписани су у именик адвоката: Др. Никола Никић и Босиљка Ивковић-Христић са седиштем у Београду; и Добривоје Ђорђевић са седиштем у Кладову.

Уписани су у именик адв. приправника: Милица Панић код адв. Милорада Милица у Крагујевцу са почетком вежбе од 1. марта 1938.; Ђорђе Митровић код адв. Драгољуба Поповића у Лозници са почетком вежбе од 1. марта 1938.; Драгослав Влајић код адв. Павла Павловића у Београду, са по-

WWW.UNILIB.RS

четком вежбе од 27. феб. 1938.

Одобрен је прелаз адв. приправнику Милутину Грујићу од адв. Стевана Којадиновића из Шапца код адв. Божидара Манојловића у Богатићу.

Избрисан је из именика адв. приправника Богољуб Милорадовић под 18. јан. 1938. због ступања у државну службу.

Одбијена је молба Слободана Кујачића, адв. приправ. из Београда, којом је тражио признање стажа пре уписа у именик адв. приправника.

Акт Др. Звонка Розенбергера, адв. из Београда Бр. 740.-38. који се односи на неправилну примену тарифе, предат је члану одбора Др. Јанку Олипу на реферат.

Претседник Симић у име Коморе изјавио је захвалност Заменику претседника Милану Живадиновићу на поклону укоричених комплета Бранича за 1898, 1899 и 1900 годину за коморину библиотеку.

По предлогу члана одбора Др. Радоја Вукчевића решено је, да се у Министарству правде интервенише у погледу полагања адв. испита пред комисијом где би било и преставника адвоката.

Примљен је елаборат примедба на Предоснову грађ. законика, који је израдио Одбор за проучавање пројеката закона и уредаба, с тим, да се један примерак достави Министарству правде, а један примерак Др. Видану Благојевићу ради штампања у Браничу.

Седница од 16. марта 1938. год.

Уписан је у именик адвоката Велибор Филиповић са седиштем у Београду.

Избрисан је из именика адвоката Миленко Поповић под 11. мартом 1938. год. због смрти и уједно одобрено президијелно решење, по коме је породици пок. Поповића издато на име помоћи за сахрану 1.000.— динара.

Уписан је у именик адв. приправника Атанасије Влајчић код адв. Леона Бор. Карића у Београду са почетком вежбе од 16. марта 1938. год.

Одобрен је прелаз адв. приправницима: Драгутину Гачићу од адв. Александра Вучићевића код адв. Љубомира Лукића у Београду, по издржаној бесплатној вежби у суду; и Јовану Милојковићу од адв. Миладина Вукомановића код адв. Душана Јанићијевића из Крагујевца.

Призната је адв. приправнику Војиславу Лукићу једна година службе код Управе држ. монопола у Београду после дипломирања као уредан стаж у смислу § 5. Зак. о адвокатима.

Поводом акта загребачке Коморе, који се односи на повећање судских такса путем финансијског закона за 1938.-39. као и мировинске маркице, решено је, да се Комора у Загребу писмено извести, да је и наша Комора у потпуности солидарна са истом, како у питању повећања судских такса, тако и у питању мировинских маркица, као и да је наша Комора предузимала све мере да се ова питања повољно реше, али на надлежном месту није било ни воље ни разумевања.

По предлогу члана одбора Др. Радоја Вукчевића решено је, да се поводом Закона о иступима на овогодишњој скупштини Савеза Комора предложи резолуција у духу мишљења наше Коморе поводом овога Закона, с тим, да Др. Вукчевић спреми текст резолуције.

Седница од 23. марта 1938. год.

Уписани су у именик адвоката: Душан Јовичић, Лавро Скаљер и Др. Стјепан Бенић са седиштем у Београду и Др. Димитрије Богдановић са седиштем у Смедереву.

Одобрено је преузећење адв. Др. Миодрагу Петровићу из Богатића у Шабац, а за преузиматеља канцеларије одређен адв. Немања Станковић, из Богатића.

Уписани су у именик адв. приправника: Слободан Ивановић код адв. Александра Мартиновића у Београду са почетком вежбе од 16. марта 1938. год.; Славка Ђурђевић код адв. Михаила Мијушковића у Јагодини са почетком вежбе од 14. марта 1938. год.

Одобрен је прелаз адв. приправнику Милошу Одавићу од адв. Арсенија Стаменковића код адв. Николе Војводића у Београду по издржаној бесплатној вежби у суду.

Избрисани су из именика адв. приправника: Ратољуб Додић под 18. јан. 1938. год. и Милутин Јанићијевић под 28. јан. 1938. год. због ступања у

државну службу; и Др. Бошко Перић под 1. септ. 1936. због ступања у службу код Народне банке.

По предмету Дирекције државних железница у Београду Р.Бр. 152. од 2. марта 1938. заведеном у Комори под Бр. 693.-38., решено је, да се усвоји писмен реферат члана Одбора Др. Радоја Вукчевића.

Седница од 6. априла 1938. год.

Уписан је у именик адвоката Бранко Узуновић са седиштем у Београду. Одобрено је пресељење канцеларије Љубомиру Гломазићу из Београда на Цетиње одмах по публиковању огласа у Сл. новинама, а за преузиматеља канцеларије именован је Гојко Терић, адв. из Београда.

Решено је да се бив. адв. Јеврему Томићу не одређује нови преузиматељ канцеларије, с тим, да се адвокат Богдан Лекић, који је известио да се не прима преузиматељства, формално разреши ове функције.

Одбија се молба Војислава Бранисављевића да Комора повуче своје решење о његовом брисању из именика адвоката, пошто решењем којим му је дозвољено понављање кривичног поступка кривична пресуда није укинута.

Уписани су у именик адв. приправника: Веселин Кнежевић код Ђорђа Поповића, адв. у Чачку са почетком вежбе од 22. марта 1938. год.; Радић Станисављевић код адв. Борислава Штрбића у Смедереву са почетком вежбе од 20. марта 1938. год.; Благоје Анастасијевић код Радована Јеленића, адв. у Београду са почетком вежбе од 25. марта 1938. год.; Илија Пекић код адв. Остривоја Фртунића у Београду са почетком вежбе од 31. марта 1938. год.; Љубиша Сретеновић код адв. Димитрија Љотића у Смедереву са почетком вежбе од 29. марта 1938. год.; Владимир Дедијер код адв. Др. Ђорђа Миликића у Београду са почетком вежбе од 1. апр. 1938. год.

Одобен је прелаз адв. приправница: Ивану Вукићевићу од адв. Милоша Царевића код адв. Добривоја Петковића у Београду и Милутину Абдулићу од адв. Миливоја Тадића код адв. Вељка Кремића у Ужицу.

Избрисан је из именика адв. приправника Добривоје Жикић под 15. феб. 1938. због ступања у државну службу.

Одбијена је молба Петра Ракочевића за признање стажа од 4. јуна 1937. до дана уписа у именик.

Решено је да се предмет који се односи на неправилну вежбу адв. приправника Павла Милићевића, Милутина Миладиновића и Вула Јовановића преда члану Одбора Др. Радоју Вукчевићу на реферат.

Усвојен је реферат члана Одбора Др. Јанка Олипа по акту адв. Др. Звонка Розенбергера из Београда, који се односи на неправилну примену тарифе.

Решено је да се поводом акта Николе Војводића, адв. у Београду, који се односи на тражење нових пуномоћја у поступку извршења и ако се из пресуде види да је адвокат водио спор, напише преставка министру правде и умоли за наређење, да се погрешна пракса неких судова извршења укине.

Претседник Владимир Симић саопштио је Одбору, да је пореска власт донела решење, по коме Комора није дужна да плаћа службенички нити какав други облик пореза на хонораре, које исплаћује чланкописцима Бранича.

Решено је, да смањење претплате за Бранич од 120 на 80 динара има да важи од 1. јула 1938. године.

Одбор је једногласно прихватио рад конференције адвоката одржане 30. марта 1938. год. поводом питања просторија и особља Среског суда за град Београд с обзиром на проширену стварну надлежност среских судова, као и закључак исте, и решио, да се о овоме, поред министра правде, извести и претседник Градског паглаварства града Београда.

Седница од 20. априла 1938. год.

Уписани су у именик адвоката: Др. Аладар Дебрецени и Властимир Стевановић са седиштем у Београду.

Избрисани су из именика адвоката: Светозар Матић под 7. апр. 1938. г. због смрти и Љубиша Ивковић под 12. апр. 1938. г. због одрицања. За преузиматеља канцеларија постављени су: Миладин Маринковић (Матићеве) и Босиљка Ивковић-Крстић (Ивковићеве), оба адв. из Београда.

Уписани су у именик адв. приправника: Др. Драгољуб Кечкић код адв.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Добривоја Петковића у Београду, са почетком вежбе од 9. апр. 1938.; Драгољуб Обрадовић код адв. Ђорђа Ст. Ђирића у Београду, са почетком вежбе од 16. марта 1938.; Сима Николић код адв. Светислава Панајотовића у Београду, са почетком вежбе од 8. апр. 1938.; Милан Јоџић код адв. Владимира Закића у Београду, са почетком вежбе од 12. апр. 1938.; Славко Стојићевић код адв. Ђорђа Ступаревића у Београду, са почетком вежбе од 10. апр. 1938.; Радиша Пантовић код адв. Др. Радоја Вукчевића у Београду, са почетком вежбе од 11. апр. 1938.; Предраг Стефановић код адв. Љубомира Петровића у Шапцу, са почетком вежбе од 12. апр. 1938.; и Душан Лукић код адв. Миливоја Перића у Смедереву, са почетком вежбе од 18. апр. 1938.

Одобрени су прелази адв. приправницима: Драгутину Костићу од адв. Др. Сава Стругара код адв. Др. Милоша Викторовића у Београду; Миодрагу Петровићу од адв. Моше Алкалаја код адв. Миливоја Стевановића у Београду; Благоју Анастасијевићу од адв. Радована Јеленића код адв. Боривоја Ч. Марковића у Београду; и Милутину Миладиновићу од адв. Драгутине Ристића из Рековца код адв. Михаила Крстића у Ражњу.

Избрисан је из именика адв. приправника Момчило Ђорђевић под 4. марта 1938. због ступања у државну службу.

Прочитан је текст резолуције, који је израдио члан Одбора Др. Радоје Вукчевић поводом пројекта Закона о иступима, и решено је, да се иста упути Савезу Комора као предлог Др. Вукчевића за годишњу скупштину 29. маја 1938. г. у Дубровнику.

Члан Одбора Др. Радоје Вукчевић предложио је текст резолуције поводом извршења против државе и самоуправних тела, па је решено, да се резолуција проучи и да се на идућој седници донесе одлука.

ПРИКАЗИ

Victor-G. Cadere, professeur à la Faculté de Droit de l'Université de Cluj, Ancien Ministre de Roumanie en Pologne: Questions juridiques et diplomatiques roumaines, préfacé par M. Henri Capitant, Membre de l'Institut, professeur à la Faculté de Droit de l'Université de Paris. Paris 1936. Librairie Edouard Duchemin, pp. 146.

Посланик Краљевине Румуније у нашој држави г. **Виктор Кадере**, пре доласка у нашу земљу као преставник своје земље, био је професор Универзитета у Клуџу, где је предавао Грађански парнични поступак. За потребе својих слушалаца и за ширу употребу пред судовима, г. **Кадере** је написао и већ у другом издању издао Коментар румунског Грађанског парничног поступка — *Tratat de Procedura civila dupa legale de unificare si legale a vigoare*, који је наишао на одличан пријем међу румунским правницима. То дело га приказује као одличног систематичара и професора.

Дело, које приказујемо, представља скуп пет предавања из права и политике одржаних на француским универзитетима са следећим темама: Лично и породично право у пројекту Румунског грађанског законика, Опажања односно метода изједначања и закона за примену новог Румунског грађанског законика, О грађанској одговорности у Румунском праву, Акције у циљу признања права и Политика Румуније за време Великог Рата. Прв четири су дакле из области приватног права а последње је из области међународне политике.

Г. Кадере је пре свега цивилиста. Њему су сви појмови у праву јасни, јер их је као професор продубио. За инострану публику, којој је горње дело намењено, г. **Кадере** је изабрао оно што је најкарактеристичније у румунском праву, па је то обрадио на стручан али и приступачан начин, местимично на упоредној бази, све на одличном француском језику код кога се не примећује странац. Конференције које сачињавају ово дело биле су добро посећене, па је за оне, који нису имали прилике да чују г. **Кадере**, ова књига имала за циљ, да их упозна са неколиким проблемима из румунског приватног права и са схватањем пишчевим о уласку Румуније у Велики Рат и догађајима који су били са тим у вези. За наше правнике, будући да смо пред изједначањем грађанског права, нарочито је од инте-

поса друга студија, где се излаже како је Румунија покушала да реши правну федерацију сличну нашој. Она се није држала старих законика, већ је отворено прихватила нове идеје и правила где је то било потребно. Стварајући један прелазни режим, омогућила је постепено навикавање правника на нове законе и нова правила.

Писац је такође велики стручњак у предмету грађанске одговорности. Сажето и просто у својој трећој конференцији, он је преставио иностраној публици грађанску одговорност у Румунији, која има готово исте основе које и грађанска одговорност у Француском Грађанском законнику, са том разликом, што је еволуција јуриспруденције у Румунији донекле различита од оне у Француској. То је дало писцу прилике да учини интересантна поређења нарочито када говори о субјективној и објективној одговорности. Ова последња је нашла у Румунији примену код несрећних случајева у вези са аутомобилима, када је од стране румунског Касационог суда прокламована одговорност сопственика аутомобила за штету причињену аутомобилом зато што је сопственик предмета којим је штета причињена. Тиме се румунски Касациони суд приближио чувеној одлуци француског Касационог суда од 13. фебруара 1930. год. Писац затим обрађује уговорну одговорност по румунском праву као и питање осигурања грађанске одговорности, које је питање стручно обрадио у другом једном делу под насловом: *Théorie et pratique de l'Assurance de responsabilité, préface de M. Joseph Hémar* prof. à la Faculté de Droit de Paris, Paris 1923.

У четвртој конференцији г. **Кадере** се задржава на акцијама у циљу признања права, па пошто је изложио стање права у Француској, обрађује нарочито питање превентивних акција, акција *in futurum* у румунском праву, које тужилац покреће на свој ризик, уз потребне доказе и утврђивање интереса за такве акције. Према пишчевим излагањима, то би биле акције којима би се утврђивало постојање обавеза пре рока, ако би сама обавеза дошла у питање. Али се оваква превентивна судска акција не би могла покретати ако би имала за циљ да утврди правне основе за евентуалну тужбу за накнаду штете. У врсту дозвољених претходних акција, долазе и изазивачке парнице, које је наш стари Грађански судски поступак познавао (§§ 346.—350.), а које не искључује ни нови Гр. п.п. (§ 323.). Интересантна јуриспруденција прати пишчева излагања тако, да се види сав значај ових акција како у теорији тако и у пракси.

Најзад, у петог конференцији се говори о румунској политици за време рата. У њој писац, по строгом правничком методу, као правник, класира документа, па их, после строге оцене, доводи у везу са догађајима из тога времена како у Румунији тако и изван ње. Из прегледа ових докумената и догађаја види се јасно, да се Румунија могла наћи једино у редовима савезника противу централних сила и поред необично тешке ситуације у којој је се налазила. Из рата је изашла победник благодарети напорима румунског народа и Румуна из Аустро-Угарске који су у многоме допринели да готово сви Румуни буду ослободени и уједињени. Писац јасно подвлачи улогу у томе смислу два велика румунска државника г.г. **Вајде Воеводе** и **Манну-а**. У низу докумената, карактеристична је изјава првог добровољачког румунског одреда у Кијеву, у 1917. години, где се каже: „Ми тражимо несаломљивом вољом наше сједињење са Румунијом како би са њом образовали једну националну румунску државу основану на правој демократији. Ради остварења овог идеала, ми смо решени, да ставимо на коцку све што имамо: наш живот и наше имање, наше жене и нашу децу, живот и срећу оних који су нам драги; ми нећемо положити оружје док не победимо или не погинемо“.

Делу г. **Кадере** претходи топло написан предговор једног од највећих француских цивилиста г. **Анри Капитана**, члана Института и професора Правног факултета у Паризу.

Прочитање ове књиге оставља јак утисак. Она заслужује да се видно обележи као успео напор да се по веома важним питањима из права и међународне политике да оцена која мора свакога правника озбиљно заинтересовати. Несумњиво да она служи на част писцу г. **Кадере**, што њам

www. је нарочито драго да подвучемо, пошто се писац налази у нашој средини, где развија велику делатност као редак интелектуалац. Г. **Кадере**, на високом положају који заузима, не напушта своја усавршавања на научном пољу, па ћемо можда и ми имати ускоро прилике, да га чујемо на нашем Универзитету, као одличног правника, конференсије и професора.

Константин В. Саватијевић, адвокат: Коментар Закона о жандармерији, са свима изменама и допунама до 1. априла 1937. год. и законским текстовима Закона о чиновницима, Закона о устројству војске и морнарице и другим законима, уредбама, правилницима, наређењима и расписима; — Коментар Закона о одликованима орденом Карађорђевог звезде са мачевима са Правилником за извршење истога, потребним формуларима и регистром. — Београд, 1938., књ. I и II, Збирке закона, уредаба, правила и пута за војску, морнарицу, жандармерију и граничну трупу. Издање Француско-српске књижаре А. М. Поповића, Београд.

Две књиге у горњој збирци приредио је за штампу наш колега г. **Константин В. Саватијевић**, који је се, као ранији судски официр, имао прилике да стручно бави законима у вези са војском, морнарицом и т. д.

Коментар Закона о жандармерији излази у другом издању, лако и прегледно срећен, уз стварни регистар, са законским текстовима и осталим прописима који га прате и који неопходни се за његово правилно разумевање.

Велики број лица интересује овај закон. Грађани се интересују правима и дужностима жандарма зато што са њима долазе често у додир. Жандарми се интересују за Закон због себе и свога статуса. Закон, ма да заслужује више пажње, мало је познат.

Г. **Саватијевић** се је трудио да закон разумеју правилно и стручњаци и нестручњаци. Верујемо да ће га нарочито добро разумети жандарми, којима недостаје стручна правничка спрема, а којима је у главном и упу-

они ће боље вршити своју дужност и штитити своја права када свој закон буду упознали. Све што иде на то да се закони боље проуче и познаду, треба поздравити, па с тога и ми овај користан коментар поздрављамо.

Закон о одликованима орденом Карађорђевог звезде с мачевима дошао је прилично доцкан, али још увек благовремено, да се њиме искупи реч Врховног команданта ондашњег Престолонаследника Александра дат 29. јуна 1915. год. најхрабријим међу храбрима, како су тада назвати сви носиоци овог високог одличја. Реч је садржавала обећања са конкретним предлозима у виду државног и народног признања, па су ти предлози служили за подлогу овоме Закону који је донет у Народној скупштини 19. октобра 1937. год. и у Сенату 22. октобра 1937. год.

Носиоцима овога одличја, уз званично признање Отаџбине и захвалност за осведочену храброст, а за нарочите заслуге у ратовима, имају се сачувати потомству имена у Краљевој Задужбини на Опленцу. Они сем тога по Закону имају право на бесплатно лечење у државним и самоуправним болницама и бањама, бесплатан превоз на државним железницама и бродовима у државној експлоатацији, преимућства при пријему у државну, самоуправну и општинску службу, признање година проведених у рату за пензију по новим законима почев од 1. априла 1938. год., новчану награду од 3.600.— дин. годишње, ослобођење деце од такса и школарина за време њиховог школовања, и т. д. Предвиђен је поступак, прилично компликован, за коришћење овога Закона а донет је и Правилник за његову примену.

Будући да овим Законом треба да се користи велики број лица без правне спреме, г. **Саватијевић** је подесио своја излагања просто и прегледно и снабдео их формуларима и регистром, тако да је лако тражити примену овога Закона и од оних који често законе не примењују или њихову примену не траже. Сачувао је од заборава наредбу од 1915. год. и говор г. Министра војске и морнарице у Народној скупштини, када је овај Закон изгласан.

Bochko K. Péritch, docteur en droit: Contribution en vue de l'élaboration d'un Code civil yougoslave, Editions Pierre Bossuet, Paris 1936, pp. 423

Г. Др. **Перић** сарадник је нашег часописа, обрађујући нарочито питања из грађанске одговорности. Његови чланци одликовали су се дубоком познавањем ове иначе тешке правне материје, која је код нас готово необрађена.

У његовој докторској дисертацији, под горњим називом, питање грађанске одговорности заузима најзначајније место. Оно му је најбоље познато и њему је највећу пажњу посветио. Пошто је изложио стварање Југославије са свима фазама које су претходиле овоме стварању, осветлило тешку ситуацију у погледу законодавства које је остало федеративно у једној политички централистичкој држави, спори унификаторски рад под парламентарним режимом, писац је прешао на крају анализу основних закона донетих под режимом од 6. јануара 1929. год., кривичних, социјалних, административних, финансијских и економских, приватно-правних и на објашњење у вези са кодификацијом грађанског законодавства код нас и предоснову за Грађански законик.

У закључку по овом првом делу, писац правилно констатује, да је много донетих закона за време диктатуре било већ израђено за важења парламентарног режима, чије је укидање спречило њихово редовно озакоњење.

Он се с правом буни против законодавне федерације која не кадрује добро у политички централистичкој Југославији. Логично би било да је се почело прво са изједначењем законодавства, па онда са политичким централизмом. Г. Др. **Перић** сасвим умесно налази, да се приликом изједначења законодавства није требало слепо придржавати аустријског законодавства, које није ни најбоље, нити одговара потребама нашег народа, а сем тога, језично и конструктивно није онакво какво би требало за нас да буде.

Други део ове докторске тезе посвећен је грађанској одговорности. Он носи наслов: О животу, преко права, ка одговорности. Писац хоће да потврди, да је одговорност крајња фаза права и његових стремљења. Док је први део, у главном информативан, за инострану публику, дотле је овај део конструктиван и општи: садржи утврђена правила и критичку оцену грађанске одговорности, кроз веома интересантна опажања а све у оквиру великих начела у праву, као што су морал и право посматрано као право за себе.

Трећи део је много стручнији. Он се искључиво односи на грађанску одговорност у свима фазама. Пошто је поставио начело — појам одговорности у праву и обележио важност овога правног домена, писац је сматрао, да институцију грађанске одговорности може једино јасно изложити, ако је упореди са ограничењима за њу везаним, којих, према писцу, има осам, а између којих се нарочито истичу односи кривичне одговорности према грађанској и уговорне одговорности према деликтној.

У додатку, писац је приказао читаоцима француског језика оне одредбе Предоснове нашег Грађанског законика које се односе на грађанску одговорност. То ће корисно послужити да инострани свет види како нови законодавац замишља грађанску одговорност код нас.

Детаљна и бројна библиографија садржи многобројна страна и наша дела из грађанске одговорности, што показује велику пишчеву начитаност и ерудицију.

Простор нам не допушта да се више детаља приступимо критици појединих мишљења и закључака пишчевих по предмету грађанске одговорности. Има ту веома интересантних закључака као и смелих потеза. Г. Др. **Перић** је дубоко ушао у проблеме везане за грађанску одговорност, осмотрио их критички и није се устручавао да своје закључке до краја изнесе. Та кураж, уз све научне скрупуле, веома је симпатична пишчева црта.

Ући у проблеме грађанске одговорности за време универзитетских студија, па по завршетку истих дати једно запажено дело из ове правне области, није ни мало лак посао. Г. Др. **Перић** је из ове тешке материје достојно и часно изишао, пружајући нам солидан прилог овој, ван сумње,

најтежој правној материји. То оправдава нашу наду, да писац неће остати само на овој књизи, већ да ће продужити да излаже и обрађује проблеме из грађанске одговорности са све већим познавањем и стручношћу.

Др. Видан О. Благојевић
адвокат.

Међународно приватно право од Г. С. Страјта и П. Валиндаса. (2 све-ске, издање „Пирзоса“, Атина 1938).

Литература о Међународном приватном праву је постала обимна, али добре књиге и тумачења истог увек су потребни, јер услед развића саобраћаја и односа између држава, као и услед — наравно сада нешто условљене — слободе приватних лица да се настањују у свима земљама, увек опет настају правни проблеми које само наука може да реши.

Књигама ове врсте припада сигурно и најновије дело од проф. др. Г. С. Страјта и др. П. Валиндаса. То је животно дело истакнутог грчког правног писца, Страјта — који је изузев извесног времена проведеног као посланик на страни, краљев правни саветник и министар спољних послова — све своје снаге уложио за Међународно приватно право.

Плодови овог дугогодишњег рада с једне стране су утемељавање и унапређење студије Међународног приватног права на Атинском универзитету, а с друге стране многобројне публикације, прилози и сарадња у различитим међународним институтима, нарочито у Хашком „Институту међународног права“. Искуство и стечено знање из ове научне гране стварају садржину ових мајсторски написаних двеју књига, а за чију је израду Страјт имао среће да добије сарадњу истакнутог правника и специјалисте за питања Међународног приватног права др. П. Валиндаса. Сарадњом Нестора грчких правника дошло је до једног темељитог и обимног приказивања Међународног приватног права.

Прва свеска овог дела излаже појам, природу, историјски развитак и изворе Међународног приватног права, начин употребе страног права и т. д. Завршава се третирањем Монте рејске конвенције од 8 маја 1937 год. Друга књига садржи опште принципе приватног права, као и излагања о природним и правним лицима, о стварном и тражбеном праву, о породичном и наследном праву и др.

Ово дело, које је европска стручна критика назвала драгоценим даром јелинској науци и науци уопште, посвећено је правном факултету универзитета у Атини, поводом његове стогодишње прославе.

Милорад Антоновић, адв.

БЕЛЕШКЕ

Предавања о Извршном поступку у Београдској адвокатској комори

Поводом ступања на снагу Закона о извршењу и обезбеђењу Адвокатска комора у Београду на иницијативу г. Др. Радоја Вукчевића, адв. приредила је низ предавања, којима су присуствовали адвокати, судије, адвокатски и судијски приправници и правници из других страна.

Прво предавање одржао је г. Др. Радоје Вукчевић 30. децембра 1937. године са темом: „О основним принципима новог извршног поступка“.

Друго предавање одржао је г. Др. Иван Рибар 13. јануара 1938. године са темом: „Инцидентални спорови у извршном поступку“.

Треће предавање одржао је г. Др. Јанко Олип 21. јануара 1938. год. са темом: „О сретствима извршења и о извршењу на непокретностима“.

Четврто предавање одржао је г. Др. Јанко Олип 28. јануара 1938. год. са темом: „О принудној управи у извршном поступку“.

Пето предавање одржао је г. Владимир Симић 3. фебруара 1938. год. са темом: „О принудној дражби (принудној и јавној продаји) у извршном поступку“.

Шесто предавање одржао је г. Милан Живадиновић 18. фебруара 1938. год. са темом: „1) Други део дражбеног поступка (поновна дражба и следеће одредбе) и 2) Специјална наређења у погледу извршења на рудничким власништвима“.

Седмо предавање одржао је г. **Саво Мићовић** 25. фебруара 1938. год. са темом: „О извршењу на покретној имовини (§§ 208—263)“.

Осмо предавање одржао је г. **Др. Видан О. Благојевић** 4. марта 1938. год. са темом: „Извршења на новчаним тражбинама и осталом — §§ 241—320 Извршног поступка“.

Девето предавање одржао је г. **Љубомир Радовановић** 11. марта 1938.

Предавања су била у главном добро посећена и корисно су послужила правницима ради упознавања са новим Извршним поступком. Имала су научни карактер и показала да извршни поступак, поред добрих особина, има и много мана, које су нарочито адвокати, као правни практичари, добро учили. Корисност оваквих предавања нарочито је истакао претседник коморе г. **Владимир Св. Симић** у свом говору којим је отворио конференције. Због краткоће времена услед већ ступања на снагу Извршног поступка, предавања су одржана без контрадикторне дискусије. То је остављено за доцније.

Конференција адвоката по питању просторија и особља Среског суда за град Београд

У среду 30. марта 1938. г. одржана је у Адвокатској комори Конференција адвоката, која је расправљала о теми: Питање просторија и особља Среског суда за град Београд с обзиром на проширену стварну надлежност среских судова а којој су поред адвоката присуствовали судије, адвокатски и судијски приправници.

Конференцији су присуствовали поред већег броја судија, судских приправника и мањег броја адвоката и адвокатских приправника и г.г. **Милош Јовичић**, претседник Апелационог суда, **Миодраг Филиповић**, претседник Округног суда за град Београд г. **Живадин Томић** старешина среског суда за град Београд и **Михаило Златановић**, судија Апелационог суда и ранији старешина Среског суда за град Београд.

Конференцију је у 18,30 часова отворио претседник Адвокатске коморе г. **Владимир Св. Симић**, изложио разлоге сазива ове конференције и њен циљ, па је дао реч референту заменику претседника Адвокатске коморе г. **Милану Ж. Живадиновићу**, који је изложио присутнима свој реферат отштампан на уводном месту овога броја **Бранича**.

После реферата г. **Живадиновића** јавио се за реч старешина Среског суда за град Београд г. **Живадин Томић**. Захвалио је Комори на овој иницијативи и у кратко илустровао тешкоће са којима се Срески суд за град Београд има да бори, да би савладао огроман посао како треба.

После г. **Томића** говорило је још неколико адвоката и судија, па је једногласно прихваћена **Резолуција**, која гласи:

„Конференција адвоката, одржана у Адвокатској комори дана 30. марта 1938. године, после саслушања уводне речи претседника Коморе г. **Влад. Св. Симића**, реферата заменика претседника г. **Милана Ж. Живадиновића**: „Питање просторија и особља Среског суда за град Београд, с обзиром на проширену стварну надлежност среских судова“, као и осталих излагања у току одржане дискусије, констатује:

„Да је проширењем стварне надлежности среских судова, услед ступања на снагу нових закона, онемогућен успешан рад Среског суда за град Београд, у садањим недовољним и неподесним просторијама;

„2) Да је за успешан рад овог суда недовољан број судија, судских приправника и осталог особља, који се данас налазе на раду;

„3) Да недовољност просторија и особља угрожавају имовинско правне интересе појединаца, нарочито с обзиром на Закон о земљишним књигама и Закон о извршењу и обезбеђењу.

„Да би правилно функционисање овога суда било омогућено, Конференција адвоката предлаже и моли Адвокатску комору у Београду, да од надлежних захтева:

„1) Хитно образовање комисије са задатком да испита потребе Среског суда за град Београд и предложи сретства која ће омогућити успешан рад.

„2) Хитно осигурање кредита, да би се одмах по пријему извештаја приступило спровођењу комисијског предлога.“

НЕКРОЛОЗИ

WWW.UNILIB.RS

† ПОЛ МАТЕР

12. марта 1938. год. умро је у Паризу **Пол Матер** (*le Maître*) један од најчувенијих француских правника.

Рођен 19. децембра 1865. год. у Паризу, члан Француске академије моралних и политичких наука од 1926. год., по завршеном Правном факултету, одао је се судској струци у којој је почео каријеру 1891. год. као заменик државног тужиоца, да би после дугогодишњег служења у Државном тужиоштву постао судија па доцније опет државни тужилац при Апелационом суду, начелник судског одељења Министарства војске и морнарице, државни саветник, а од 1928. претседник грађанског одељења у француском Касационом суду, да годину дана после тога постане врховни државни тужилац при Касационом суду. Нешто доцније постао је први претседник Касационог суда, заменивши г. **Лекуве-а**, да 1937. год. уступи ово место г. **Фремикуру**, због напуњених година, а да задржи назив почасног претседника Касационог суда, у коме је звању и умро.

Пок. **Матер** био је један од врло великих интелектуалаца француских. Носио је у себи велику снагу правника, човека и научника и достојно заступао судски ред у коме је доспео до највишег звања — претседништва Касационог суда. Истицао је се веома значајном анотацијом судских одлука у двема збиркама **Сиреју** и **Далозу**, где је долазило до изражаја његово дубоко познавање правне теорије и судске праксе.

Али поред строго професионалног и правничког рада у ужем смислу, пок. **Матер** оставио је врло значајне радове на пољу политичке историје, бавећи се нарочито историјом Немачке, па је оставио неколико значајних дела, као: Пруска и револуција од 1848. год., Бизмарк и његово време, Изборна реформа у Пруској и Од једног Рајхстага до другог. Значајно му је дело: Распуштање парламентарних скупштина. Оставио је врло чувену биографију о Гамбети и дело у три тома о Кавуру и италијанском јединству.

И ако већ у годинама, пок. **Матер** био је један од сазивача Међународне правничке недеље у Паризу, па је у њеним радовима узео великог учешћа, што је потписати нарочито подвукао у своме извештају објављеном у **Браничу** за јули—август 1937. год. и у **Архиву** за новембар и децембар 1937. год. Том приликом пок. **Матер** примио је конгресисте у Касационом суду у Паризу и одржао им говор о значају судске праксе у праву чега ће се увек сећати, а са доађеном Правном факултета у Паризу г. **Аликсом**, као претседник Удружења бивших ученика Париског правног факултета, примио је конгресисте у Палати Правног факултета у Паризу и одржао им такође говор, који је био јако запажен по својој језгровитости и духовитости.

Са пок. **Матером** одлази један велики интелектуалац француски, одличан правник, говорник и историчар, па је његов губитак пропраћен од све стручне и дневне штампе са великим жаљењем. Нарочито су му топли некролози посвећени у **Tempс-u** и **Journal des Débats** од 13. марта 1938. год.

† Др. ЖИВАН СПАСОЈЕВИЋ

Професор Правног факултета у Београду и познати правник и правни писац **Др. Живан Спасојевић** напрасно је преминуо 7. априла 1938. год. у своме стану, пошто је пошао на Правни факултет да одржи предавање. Тога дана његови слушаоци нису имали срећу и задовољство да га и даље слушају, јер је истрошен радом напрасно и изненадно отргнут од свих оних који су га ценили, поштовали и волели.

Пок. **Живан Спасојевић** свршио је Велику школу у Београду, па је потом ступио у судску струку 1898. год., а 1900. год. одлази као државни питомац на студије у Париз. На Париском правном факултету припремио је и одбранио веома познату докторску дисертацију: О аналогiji и интерпретацији, прилог тумачењу методе у праву, у којој је изнео нова схватања у науци, која је доцније консеквентно заступао и бранио и која

су добила право грађанства у теорији и пракси. Ученик великог Салеја, пок. Спасојевић примио је и пренео од свога великог учитеља ризнице знања, које је преносио на разне генерације слушалаца, којима је предавао приватно право почев од 1912. год. када је изабран за доцента на Правном факултету, па све до своје изненадне смрти.

Сем тога, пок. Спасојевић објавио је у Архиву запажене расправе О јуриспруденцији, Уговор о концесији, Живојин Перић као цивилиста, у којима се огледа његово солидно познавање права и правне науке у опште.

Пок. Спасојевић био је декан Правног факултета од 1932. до 1935. год. а од тада продекан, задуживши и Правни факултет и студенте неморним радом и урођеном добротом.

Веома интересантан предавач, пок. Спасојевић умео је да се уживи у своја излагања, дубоко уверен у истину онога што предаје. У својим излагањима био је логичан и консеквентан, истрајан и куражан, не мењајући своја мишљења која је стекао после дубоких студија и опажања у науци и животу.

Такав је и у политици био. Име пок. Живана Спасојевића није се помињало уз имена оних који су преко ноћ мењали своја политичка уверења. Својим уверењима и својој странци остао је веран до краја, па је и за времена у којима живимо, у овом погледу, губитак пок. Спасојевића ненакнадив.

Потписати је имао нарочито поштовање према пок. Спасојевићу, под чијом је сигурном руком отпочео своје студије у Паризу, а који га је, као декан, са осталом г.г. професорима Правног факултета изабрао за приватног доцента. Зато му је и губитак пок. Спасојевића веома тешко пао.

Нека је слава пок. Живану Спасојевићу.

† СВЕТОЗАР-СВЕТА МАТИЋ

На Благовести 7. априла 1938. год. погинуо је у својој канцеларији, на послу у 62. години живота стари и уважени београдски адвокат Светозар-Света Матић.

Ово је други случај у Београду, у једном релативно кратком размаку времена, да адвокати гину у својим канцеларијама, на коју појаву треба нарочито скренути пажњу, као ружну, недозвољену и необичајену. Ко је познавао пок. Свету тај је морао бити уверен, да он није могао изазвати никога а најмање убицу да дигне руку на њега и на себе.

Са пок. Матићем одлази са овог света један од ветерана у нашој струци, који је сав свој век провео у адвокатури, заступајући и бранећи туђе интересе. По природи ведар и расположен, пок. Матић имао је само пријатеље, а међу млађим правницима и поштоваоце. Клијенти пак су га ценили и поштовали због његовог савесног рада и оданости на послу.

Многи млади правници на почетку своје каријере могли су много лепих ствари из струке научити од пок. Матића, који је био увек готов да свакога поучи и да му се на услузи нађе. У толико је губитак тежи.

Нека је слава пок. Светозару-Свети Матићу!

Др. Видан О. Благојевић, адвокат.

САДРЖАЈ ПРАВНИХ ЧАСОПИСА

Бранич ће доносити садржај свих правних часописа код нас.

Архив за правне и друштвене науке. Орган Београдског правног факултета. Уредник Др. Михаило Илић. Садржај бр. 3. књиге XXXVI, за март 1938. год.: Чланци: Др. Ђорђе Тасић: Значај језика при тумачењу; Др. Иво Крбек: Уредба од нужде, изнимно стање и проблем ратификације уредбе; Драгутин Кнежевић: Нека спорна питања у другостепеном — приватном делању код грађанских парница. — Иван Петковић: Неподударност одредаба Грпп. са одредбама материјалног права; Витомир М. Петровић: Платни налог на основу застареле менице; Душан С. Станић: Да ли се

пропис § 74. к. з. примењује и код избора казне затвора и новчане казне.—
Тривна политика од Др. Милана Ф. Бартоша. — Међународна правна хро-
 ника од Др. Миленка К. Милића. — Судска хроника од Др. Адама П. Лаза-
 ревића, Др. Видана О. Благојевића, Тихомира М. Ивановића, Јована Д.
 Смиљанића, Јована В. Коштунце, Родољуба С. Конића, Драгомира Д. Ге-
 расиминовића, Миодрага П. Поповића, Леона А. Амара, Др. Боривоја Д. Пет-
 ровића. — Оцене и прикази. — Итд.

Садржај бр. 4. књиге XXXVII, за април 1938. год.: Чланци: Др. Евге-
 није Спекторски: Шта је социологија?; Др. Данило Ј. Данић: О кривичној
 одговорности правних лица; Др. Иво Крбек: Уредба од нужде, изнимно
 стање и проблем ратификације уредбе (крај); Др. Гојко Грђић: Манојлес-
 кова теорија протекционизма; Др. Стеван Живадиновић: Заблуда о битним
 особинама ствари. — Страни правни живот. — Економско-финансиска хро-
 ника. — Судска хроника. — Оцене и прикази. — Итд.

Југословенски економист. Главни уредник Др. Душан М.
 Пантић. Садржај бр. 3. Година III, за март 1938. год.: Др. Гојко Грђић: Нови
 метод регулисања валутних курсева и кредита у земљи; Никола Мирковић:
 Обим и робна структура светске трговине; Инж. Дарко Марковац: Сарадња
 јавног капитала с приватном иницијативом у питањима електрификације;
 Владимир Розенберг: Утакмица железнице са аутомобилом. — Привредни и
 друштвени живот. — Итд.

Садржај бр. 4. Година III, за април 1938. год.: Г. Курило: Опорезивање
 акционарских друштава; Др. Гојко Грђић: Наш житни режим. — Привредни
 и друштвени живот. — Итд.

Мјесечник, гласило Правничког друштва у Загребу. Уредници
 Др. Едо Ловрић и Др. Иво Политео. Садржај бр. 3. Година LXIV, за ожу-
 јак (март) 1938. год.: Народно право од Др. Ферда Чулиновића; Опћински
 туристички одбори од Др. Анте Кунтарића; Дугови земљорадника приват-
 ним лицима по Узнд, од Др. Јурја Јурјевића; О правном значењу чл. 20.
 Уводног закона Грпп. (оброчни послови) и његове надлежности напосе у
 случају углавка изабраног суда од Др. Мишке Шкарице; О оспоравању
 опстојности и висине дугова из III главе Уредбе о ликвидацији земљорад-
 ничких дугова од Мија Лехпамера; Још неколико ријечи о пропратницама
 од Макса Ђурловића; Утјецај Уредбе о ликвидацији земљорадничких ду-
 гова на парнични и овршни поступак од Др. Јураја Ручнера. — Правосуђе
 грађанско и управно. — Друштвене вијести. — Књижевност. — Сваштите.

Одвјетник, орган Адвокатске коморе у Загребу. Уредник Др. Иво
 Политео. Садржај бр. 3.—4. Год. XII, за ожујак—травањ (март — април)
 1938.: Право у служби неправа; Нацрт предлога за измјену и допуна Прав-
 вилника о замјени дужничких исправа од Др. Јураја Рендулића; Непосредно
 право одвјетника на парнични трошак; Пред реформом одвјетничког за-
 кона у Чехословачкој; Закон искључује произвољност код именована управ-
 витеља стец. масе итд.; Мање прописа али више јасноће; Право у пракси;
 Ново уређење одвјетништва у Мађарској; За усавршавање јудикатуре. —
 Из сталешке јудикатуре. — Вијести Адвокатске коморе у Загребу. — Наши
 покојници. — Разно. — Нагјечај. — Пословници Адвокатске коморе.

Правосуђе, часопис за судску праксу и законодавство. Уредник
 Стојан Јовановић. Власници и издавачи: Др. Иво Матијевић и Стојан Јо-
 вановић. Оснивачи: Др. Иво Матијевић, Др. Фердо Чулиновић и Стојан Јо-
 вановић. Садржај бр. 3. за март 1938. год. Год. VII.: Анђел Карађозов: Ма-
 гистратура у Бугарској; Др. Тома Живановић: Да ли је препоручљиво да
 судија може за једну радњу која не улази у законску норму да казни и да
 је сматра противправном; Др. Август Мунда: Преисковални запово по об-
 јави судбе прве стопње ин врачунања тега запово в изречено казен; Мило-
 ван Ђ. Гојковић: Субјекти потпуног призива против пресуда Среских су-
 дова; Др. Боривоје Д. Петровић: Међународни криминалитет и борба са
 њиме; Др. Душан Станојевић: О правној квалификацији кривичних дела; Лаз.
 Урошевић: Заједница ствари, заједничари, њихов међусобни однос и
 однос према трећим лицима; Др. Мијо Лехпамер: О потреби аутентичног
 тумачења, те измјена и допуна у Уредби о ликвидацији земљорадничких
 дугова; Др. Иво Матијевић: О забранама на принадлежности државних

службеника по њиховом пристанку и нови Извршни поступак; Др. Ђорђе Ташић: Важност закона изворника при тумачењу; Стојан Јовановић: Унапређивање судија. — Белешке. — Преглед књига. — Нове књиге и часописи. — Некролог. — Прилог: Правни живот.

Садржај бр. 4. за април 1938. год. Год. VII.: В. А. Ван Вуденберг Хамста: О правосудју у Холандији; Лаз. Урошевић: Заједница ствари, заједничари, њихов међусобни однос и однос према трећим лицима; Марин Луцијановић: Хипотека на идеалном дијелу сувласности као запрека материјалне двоје непокретнина; Ђура Суботић: Хоризонтална (етажна) својина на зградама у односу на систем земљишних књига; Евгеније Кадеј: Условно убаштњенење после ступања на снагу Закона о извршењу и обезбеђењу; Ставра Филипчевић: Парнична способност, именоване аутора или недостатак легитимације; Душан. П. Мишић: Прераном оптужицом не може се ускратити право истражног судије и већа, нити осујетити повластита оптуженога из § 108-II К. П.; Буџет Министарства правде у Народној скупштини. — Белешке. — Преглед књига. — Нове књиге и часописи. — Некролог. — Прилог: Правни живот.

Полиција, часопис за политичко-управну, полициску, судску и самоуправну праксу. Уредник **Васа Лазаревић**, са Уређивачким одбором. Садржај бр. 3. Год. XXV, за март 1938. год.: Дерогација § 375а. Српског казненог законика од Др. Фрање Горшића; Уставна ограничења при доношењу Уредаба од Душана П. Мишића; О стеченим правима по Закону о радњама од Др. Јосипа Брусића; Примена § 311. од I. Казненог законика на кривична дела из § 301. к. з. и слободно судиско уверење од Ханса Бауера; Врсте нехата од Др. Златића-Бугарског; Борба против криминалитета од С.; Монополске кривице у 1937. год. од Реље А. Ђорђевића. — Практика од Фрање Браничевића, Љуб. Ж. Јефтића, Јована Д. Смиљанића, Нег. Оцокољића и С. — Поуке и обавештења. — Закони, уредбе, правилници, наредбе, расписи. — Интересантни криминални случајеви. — Белешке и вести. — Приказ књига. — Успех у служби. — Похваљени жандарми.

ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТВА

Објављеног у Службеним новинама од 1. до 30. марта 1938. год.:

Бр. 48. — XV, од 3. марта 1938. год.: 104) Уредба о измени Уредбе о заштити новчаних завода и њихових веровника од 23. новембра 1934. год., од 14. новембра 1937. год. (М. с. бр. 915). — 105) Уредба о санацији Шумско-индустриског предузећа Добрљин-Дрвар а. д., у интересу привредне делатности. — 106) Уредба о ликвидацији потраживања Шумско-индустриског предузећа Добрљин-Дрвар а. д. за одржавање саобраћаја на железничкој прузи Јајце—Млиниште. — 107) Уредба о изменама и допунама Уредбе о изменама и допунама у Уредби Ветеринарског факултета Универзитета у Београду и Загребу од 12. јуна 1937. год. — П. бр. 30281. — 108) Уредба о изменама и допунама у Уредби Православног богословског факултета Универзитета у Београду од 17. маја 1935. год. — 109) Правилник о пензионом фонду уговорних службеника Државне фабрике шећера на Чукарици. — 110) Измене и допуне Правилника о обављању димничарских радња на подручју Управе града Београда. — 111) Наредба о осигурању уговорних службеника Државне фабрике шећера на Чукарици за случај изнемоглости, старости и смрти код Пензионог фонда уговорних службеника Државне фабрике шећера на Чукарици. — 112) Исправка у Уредби о ликвидацији комасационих дугова.

Бр. 49. — XIV, од 4. марта 1938. год.: 113) Правилник о уређењу социјалне библиотеке. — 114) Измене и допуне у Правилнику о пословном реду у Министарству Финансија. — 115) Давање потребних података из катарског операта у сврху извођења Уредбе о обавезном осигурању усева и плодова од града на подручју Дунавске бановине. — 116) Аутентично тумачење Уредбе о ликвидацији земљорадничких дугова. — 117) Упутство за бесплатну возњу органа финансиске контроле на железницама и бродовима у државној експлоатацији приликом службеног путовања. — 118) Измене и допуне Правила Пензионог фонда Адвокатских комора у Београду,

Скопљу и Подгорици. — 119 и 120) Светска поштанска конвенција са аранжманима од 20 марта 1934 године. — 121) Исправка у Уредби о полагању вишег стручног испита за лекаре асистенте у државним и другим јавним болницама.

Бр. 54. — XVII, од 10. марта 1938. год.: 122) Уредба о фонду за сузбијање туберкулозе у војсци и морнарици и подизању војних лечилишта. — 123) Указ о проглашењу варошице Крепољина за село. — 124) Указ о спајању општина Босански Петровац и Вођеница у „Општину босанско-петровачку“ у Босанском Петровцу. — 125) Уредба о производњи сода воде. — 126) Брисање из списка туристичких места. — 127) Измене у Правилнику о телефонској служби. — 128) Наредба о просуђивању меса од свиња које су служиле за производњу цевипа против свињске куге. — 129) Измене и допуне члана 220 општег правилника о повлашћеној возњи и превозу. — 130) Ценање катастарске општине Лазнице, Среза хомољског, у две катастарске општине. 131) Продужење трговачког и комелзационог споразума са Грчком. — 132) Преглед државних расхода и прихода за месец јануар 1938. год. и за период април-јануар 1938, по буџету за 1937-38 годину. — 133) Телефонски саобраћај.

Бр. 57. — XVIII, од 14. марта 1938. год.: 134) Уредба о уређењу утовара и претовара у поморским лукама. — 135) Дисциплина правила за слушаоце Економско-комерцијалне високе школе у Београду. — 136) Прописи за промет слатководних ракова намењених извозу у иностранство. — 137) Аутентично тумачење Уредбе о ликвидацији земљорадничких дугова. — 138) Наредба о забрани увоза из Чехословачке животиња, животињских сировина и предмета којима би се могла унети сливакка и шап.

Бр. 59. — XIX, од 16. марта 1938. год.: 139) Уредба о обавезном обезбеђењу усева од града у Дунавској бановини. — 140) Правилник о устројству Огледне воћарске станице у Горажду. — 141) Правилник о отправљању послова репних реона фабрике шећера Државног добра Беоље. — 142) Дунавско царински поступак. — 143) Наредба о ограничењу увоза и превозу живих и мртвих зечева, кунића и других питомих и дивљих глодаваца и њихових делова у и кроз Југославију. — 144) Исправка Уредбе о ограничењу отуђивања непокретне имовине на подручју Апелационих судова у Новом Саду и Загребу.

Бр. 60. — XX, од 17. марта 1938. год.: 145) Правилник о извршењу Закона о слатководном рибарству (Пср.). — 146) Решења опште седнице Државног савета од 16. децембра 1937. год., бр. 29560-37. — 147) Конвенција о накнади за незапосленост у случају бродолома.

Бр. 66. — XXI, од 24. марта 1938. год.: 148) Примена чл. 10. и 11. Међународне конвенције за упрощење царинских формалности. — 149) Правилник о руковању и трошењу фонда Министарства пољопривреде за унапређење рибарства. — 150) Правилник о измени и допуни у Текстовима и пристојбинском правилнику од 6. новембра 1923. год. — 151) Измена и допуна правилника социјалног значаја на железницама и бродовима у државној експлоатацији. — 152) Исправка у Уредби о збрињавању незапослених радника. — 153) Исправка Правилника о извршењу Закона о слатководном рибарству. — 154) Исправка Измена у Правилнику о телеграфској служби.

Бр. 67. — XXII, од 25 марта 1938. год.: 155) Правилник о финансијској и рачуноводској служби Државног добра „Беоље“. — 156) Правилник о делокругу рада контролних органа у државним народним позориштима. — 157) Правилник о упутствима и објашњењима за извршење Закона о здравственим задругама. — 158) Нова катастарска управа у Жагубици. — 159) Нова катастарска управа у Кладову. — 160) Тарифа за наплаћивање ауторских награда за драмска, драмско-музичка, кинематографска, пантоминска и слична дела. — 161) Допунски споразум уз прилог В уговора о трговини и пловидби између Југославије и Арбаније. — 162) Телефонски саобраћај. — 163) Исправка у Дунавско-царинском поступку.

Бр. 69. — XXIII, од 28. марта 1938. год.: 164) Уредба са законском снагом о легитимацијама (пословним књижицама) радника и намештеника. — 165) Прагматика за службенике посредовања рада. — 166) Исправка у Дунавско-царинском поступку.

Бр. 71. — XXIV, од 30. марта 1938. год.: 167) Указ о укидању Посланства Краљевине Југославије у Бечу. — 168) Указ о отварању Генералног консулата Краљевине Југославије у Бечу. — 169) Указ о затварању учитељске школе у Каству. — 170) Указ о припајању села Горице Општини Драга-

нић. Среза Нова Градишка, Савске бановине. — 171) Уредба о поништавању државних хартија од вредности. — 172) Уредба о одређивању броја, се дишта и подручја нових самосталних завода за службенике. — 173) Уредба са законском снагом о регулисању начина утрошка износа наплаћених за испитивања која врше универзитетски заводи техничких факултета на основу чл. 19. Уредбе о техничким факултетима. — 174) Уредба о јавним заклетим оружаним органима за надзор над риболовом. — 175) Аутентично тумачење Уредбе о пољопривредним коморама. — 176) Нова аутентична тумачења Уредбе о ликвидацији земљорадничких дугова. — 177) Нова катастарска управа у Босанском Грахову.

НОВЕ КЊИГЕ

Victor G. Gadere: Questions Juridiques et Diplomatiques Roumaines. Préface par M. Henri Capitant, Paris, 1936 p.p. 146.— Théorie et Pratique de L'Assurance de Responsabilité Préface par M. Joseph Hémar, Paris, 1923, p. p. 242.— Tratat de procedura civila dupa legele de unificare si legale provinciale in vigoare, edita A II-a.

Eugène Gaudemet: Théorie générale des Obligations, publiée par H. Dubois et J. Gaudemet, avec une préface de Henri Capitant. Paris, 1937 pp. 508.— L'interprétation du Code civil français depuis 1804. Paris 1935, pp. 75.

J. Rousseau: Simulation et fiducie, essai sur la notion juridique de simulation, Pariz 1937, pp. 250.

René Capitant: L'illicite, tome I. L'impératif juridique, Paris, pp. 228.

André Rouast: La condition juridique de l'enfant conçu avant et né pendant le mariage, Paris, pp. 20.—

Jacques Lambert: La vengeance privée et les fondements du Droit international public. Paris 1936, pp. 136.

Travaux de la Semaine internationale de droit, 1937. Paris 1938

Annales du Droit et des Sciences sociales. — Les transports — Paris, Librairie Sirey, pp. 316.

Edouard de Kerdaniel: Témoignages, La Psychologie du témoin. Paris 1936, pp. III.

R. Logchamps de Berier: Dwa Kongresy praw porownawczego. — W y n i k i o b r a d u K o n g r e s u p r a w p o r o w n a w c z e g o w H a d z e .

Prof. Dr. Rudolf Sajović: Ransegna dl literatura guiridica jugoslava, anno 1932.

Dolenc-Maklecov: Zakonik o sodnem kaznenskem postopanju, Ljubljana 1938, str. 400.

Univ. prof. dr. iur. et hon. c. **Metod Dolenc:** Pravno zgodovinski prikaz dokaznega postopanja pri sodiščih slovenskega ozemlja s posebnim ozirom na ljudska sodišča, ponatis iz Zbornika znanstvenih razprav pravne fakultete, XIV. Založila jurldična fakulteta. Ljubljana 50, 1938 god.

Univ. Prof. Dr. **Milan Škerlj:** Mnenje k stirmu. u oddelku drugega in tretjemu delu Prethodnega nacrta državljsanskega zakonika za Kraljevino Jugoslavijo, osamnaesto poglavlje: O pogodbah in pravnih poslih sploh, Ljubljana 1938 str. 49

Др. В. Есих: Закон о пензионом осигурању службеника. Загреб, 1938. Тисак „Типографије“ д. д. стр. 85. (Латиницом).

Лаз. Урошевић: Заједница ствари, заједничари, њихов међусобни однос и однос према трећим лицима. Посебни отисак из Правосуђа бр. 3. и 4. за 1938 год. Београд, 1938. стр. 23.

Др. Миодраг Аћимовић: Треба ли повишавати казне у Кривичном законик у за извесна дела да ли треба смањивати размак између максималне и минималне казне. Оштампано из Споменнице Осмог конгреса правника Краљевине Југославије у Новом Саду, Београд, 1937. стр. 7.

Стојан Јовановић: О улослењу дипломираних правника. Посебни отисак из Правосуђа бр. 12. за 1937. год. Београд, 1937. стр. 9. (Латиницом).

Др. Милан Бартош: Потреба кодификације радног права. Оштампано из Споменнице Осмог конгреса правника Краљевине Југославије у Новом Саду, Београд, 1937. стр. 21.

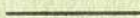
www.unilib.rs
 Љуб. Радовановић: Закон о лову са правилницима за његово извршење и бановинским уредбама. — Закон о слатководном рибарству са Уредбом о риболу и раколову и правилником о раду саветодавних одбора. — Закон о штампи од 6. августа 1925. са изменама и допунама и Уредбом о односима између новинара и власника листова. — Правилник о извршењу Закона о слатководном рибарству са осталим прописима за извршење истог закона. — Све у Збирци закона Издавачког и књижарског предузећа Геца Кон А. Д., свеске: 28, 29, 30 и 32. — Београд, 1938.

Др. Лава М. Костић: Финансијски закон за 1938/39 годину, у Збирци закона Издавачког и књижарског предузећа Геца Кон А. Д. Свеска 31, Београд, 1938.

Марсел Р. Финц: Закони о пољопривредном уређењу Сједињених Америчких држава. (Превод са предговором г. Др. Драгољуба Јовановића). Издање Библиотеке упоредног права, Св. 2. Београд, 1938. Стр. 103.

Др. Јаша Н. Давичо: Аграрни проблем, пољопривреда и смернице развоја капиталистичке економије. Докторска дисертација. Издање Правног факултета Универзитета у Београду. Београд, 1938, стр. 126.

Збирка одлука Сталног изабраног суда Трговинске коморе у Београду у 1937. години.

Власник и издавач је Бранича Адвокатска комора у Београду коју претставља председник Владимир Св. Симић адвокат.

За штампарију „Светлост“ М. Вајзер, Краљице Наталије 88. — Београд.

У
Б
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А